

26 ДЕК 1990

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЎМИТАСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССЖ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ОРГАНИ

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳурияти Президентининг Фармони

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ ҚЎРҒОНТЕПА РАЙОНИДАГИ ИЛЬЧЕВСК ШАҲРИНИ
ВИЛОЯТ ҚАРАМОҒИДАГИ ШАҲАРЛАР ТОИФАСИГА ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

1. Халқ депутатлари Андижон вилоят Кенгашининг Қўрғонтепа районидagi Ильичёвск шаҳрини вилоят қарамоғидagi шаҳарлар тоифасига ўтказиш тўғрисидаги йўлмасномаси қондирилсин.
2. Ильичёвск шаҳрига Ильич манзилгоҳи, Чимён қишлоғининг Оқунобобоев манзилгоҳи ва Султаноноб қишлоғининг Қўнбулоқ манзилгоҳи киритилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Жумҳуриятининг Президенти
Тошкент шаҳри, 1990 йил 12 декабрь.

Н. КАРИМОВ.

• Иқтисодиёт янгиликлари

БИР ЁҚАДАН БОШ ЧИҚАРИБ

Фаргона вилоятининг Ўзбекистон ноҳиясида очилган «Фериконд» корхонаси халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ихтисослашмоқда. Яқиндаги на қишлоқ мактабларини битирган 120 йилги-қиз, шу ердан ўзларига иш топишди.

Бир йил муқаддам ноҳия раҳбарлари Россиядаги бир қанча саноат корхоналарига мурожаат қилиб, улардан бу ерда қўшимча иш ўринлари барпо этиш учун ўз филиалларини ташкил этишни сўрашган эди. Ленинграддаги радио ва теле-визорлар тайёрлайдиган ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бу ишга буюртма берди. Ленинградликлар зарур машина-ускуналар, ҳам ашё етказиб беришди, одамларга янги касбини ўргатишни ўз зиммаларига олди-лар.

«Фериконд» жамоаси ҳозирнинг ўзида-ёқ юз минг сўмлик ўйинчоқ тайёрлади. Арча безакларининг дастлабки туркуми Урта Осиё жумҳуриялари дўконларига жўнатилди. Лекин ўйинчоқлар корхона-нинг асосий маҳсулоти эмас. Бу ерда му-раккаб телевизор ва радиотехника учун деталлар ишлаб чиқариладиган цехлар очилган тайёрларлик қўрилди. Бу цехлар ишга туширилгандан кейин яна юзлаб қишлоқ ёшлари ишга жойлаштирилиши мум-кин бўлади.

Фаргона вилояти.

БИР ЙИЛ КЕЧИККАН БЎЛСА ҲАМ

Муборак газни қайта ишлаш заводи-да олтингургунни тўзалайдиган техно-логик қурилма ўрнатиб бўлинди. Унинг синовлари бошлаб юборилди. Пай-вандаш ишларининг, бошқарув асбо-би, насос ускуналари, кўндан-кўп қу-рувлар ва сепараторларнинг сифати текширувдан ўтказилмоқда.

Лекин ҳамма иш ҳам силлиқ бораёт-гани йўқ. Созловчилар корхонани ишга тушириш дастурининг қатъий жадалига риоя қилиш учун кўп куч-ғайрат сарфа-моқдалар. Яқин кунлар ичида 2,5 милли-ард кубметр газни олтингургундан тоза-лаш қуватига эга бўлган қурилма ишга туширилиши керак.

Аслида у ўтган йили фойдаланишга топширилган лозим эди. Лекин Мубо-рак газ саноати қурилиши трести биро-корларига маҳсулот етказиб беришлари-дан бериб қўйилди. Мухим халқ ҳўжа-лини ишюбоғчи Россия Федерацияси ви-лоятларидан ёғоч-тахта, шифер, металл бир маромда келтирилмади. Таллин, Грозний, Волгоград машинасозлари техно-логия ускуналарини етказиб бериш нор-матив мuddатларини буздилар.

ЯНГИ МАРМАР КОНИ

Букантов тоғ этакларида геологлар мармар конини топишди. Бу коннинг қанчалик катта эканлиги тўғрисида ҳо-зирча бирор гап айтиш қийин, лекин бу минтақа учун катта истиқболлар очиб бериши аниқ.

— Биз ниҳоятда бой кон манбаини топдик, — дейди Кўкпатас қидирув гуру-ҳининг геологи В. Марченко. — Бу ерда-ги мармар жуда яхши сифатларга эга. У ўзининг яхлитлиги, говрилги ва мус-тақамлиги, жуда манзаралилиги ҳақида есон сайқалланиши билан ажралиб тура-ди.

Расмий геологик фаразга кўра Бука-нтов тоғ жинслари ўзақ йиллар мобайни-да мармарга айланган оҳанг тош деб ҳи-сослаб келинган. Бундай оҳангтошдан на-ри борса қарангитов сифатида фойдала-ниш мумкин эди. Энди эса чинакам мар-мар катламлари атайлаб қилингандек, оҳангтош қатламлари остига қилинган-лиги маълум бўлди. «Истиқболсиз» мас-сивни тадиққ этишда, кўпроқ ғайрат қил-ган Зерафшон кон-бойишчи комбинати шимолки кон бошқармасининг геолог-лари бу кашфиёт учун тўртки бердилар.

Ҳозир объектни баҳолаш ишлари аниқ-ажиди. Аини пайтда ана шу тоғларнинг бошқа жойларида ҳам геология-разведка ишлари бошланган.

Бухоро вилояти.

ХЎЖАЛИК ГАЗЛАМАСИ

Урганч ноҳиясидаги Калинин номли жа-моа хўжалигининг ёрдамчи хўжалиқлари тайёрлаб берадиган маҳсулотлар рўйжа-тида навабдаги янгилик—миллий шо-й газламаси пайдо бўлди.

Таққил матони тўқиб чиқариш учун бешта ажойиб дастгоҳ сотиб олинди. Газлама ўзига ҳос зарҳал ил қўшиб тў-қилмоқда.

Колхоз аъзолари тўқимачилик касбини эгаллашларда наманганлик шойи тўқу-вачи ёрдам беришди. Улар янги цехни ишга туширишда қатнашдилар, хўжаликка тақрибали устларини юбордилар.

Жамоа хўжалигига таққил матони тай-ёрлаш учун зарур ҳам ашёни етказиб бериш масаласи ҳам ҳал этилди. Хўжалик Урганч шойи тўқиб фабрикаси жамоаси-билан шой ипларни харид қилиш тўғри-сида шартнома тузди, бу иплар колхоз пиллакорлари режадан ташқари олган пилладан тайёрланади.

Хоразм вилояти.

1991 йил ҳисоби

Китоб ноҳиясида саноат маҳ-сулотлари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилди. Шу мақсадда кор-хоналар, цехлар, фабрика фи-лиаллари қурилиб, ишга туши-рилмоқда.

Ана шу корхона ва цехлар-ни бирлаштирган ноҳия саноат-чилари меҳнат ғалабасини қўл-га киритдилар. Улар беш йил-лик планини 4 йилга ўн бир ой-да бажаришди.

Эришилган муваффақиятга шаҳар халқ истеъмоли молла-ри ишлаб чиқариш, ил йнги-рув ва тўқув фабрикалари, мармар ишлаб чиқариш бир-лашмаси, қум-шағал саралаш ва темир-бетон конструкцияла-ри заводлари, «Китоб» совхоз-заводи меҳнат жамоалари му-носиб ҳисса қўшди.

Ноҳия саноатчилари айни кунларда 1991 йил ҳисобига меҳнат қилишяпти.

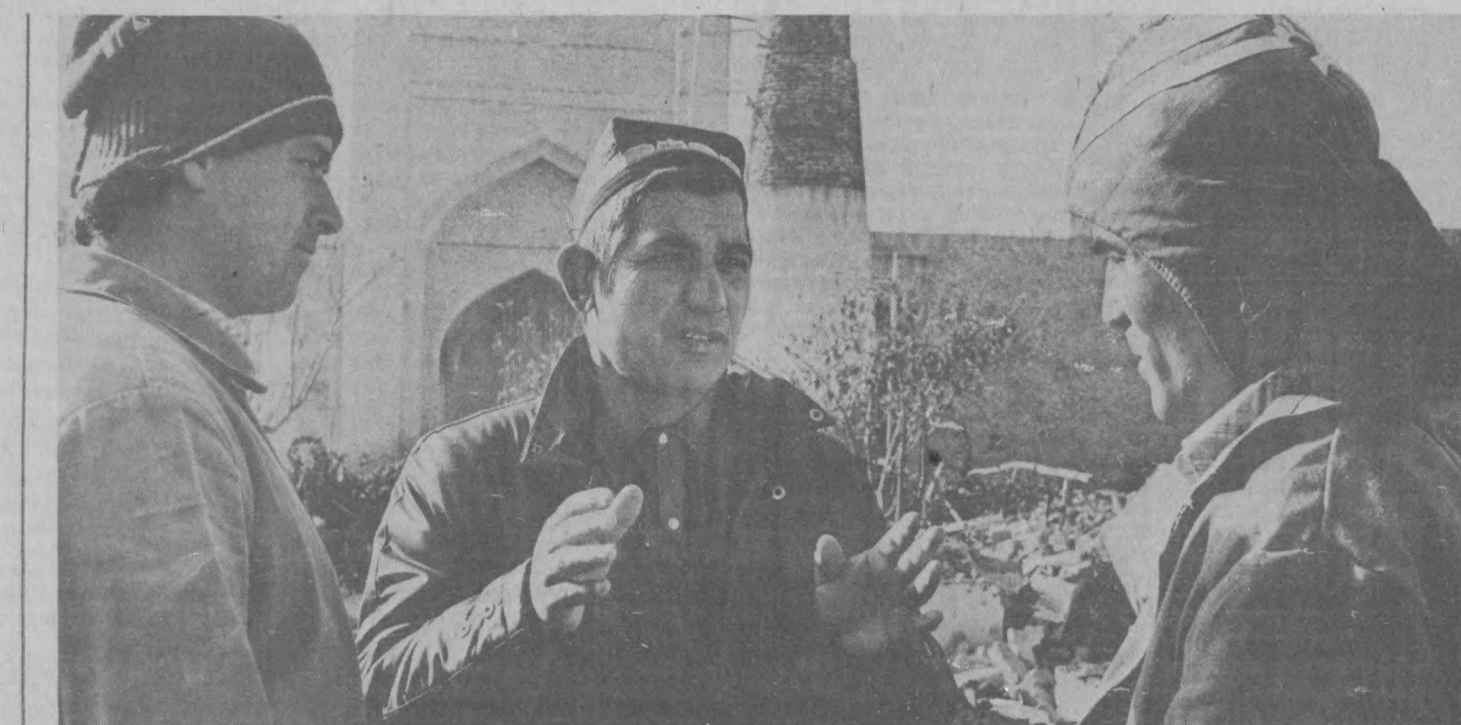
Х. РАҲМОНОВ.

НАМУНАЛИ ХИЗМАТ

Пол ноҳиясидаги марказий автостанция ходимлари жорий йил режасини барвақт бажаришди. Ун бир ой мобайнида 30,2 миллион кишининг ўзо-ни аниқ қилиниб, аҳолига ре-жадагидан 26 минг сўм кўп хизмат кўрсатилди. Шунга яра-ша фойда ҳам олинди. Авто-транспортчиларнинг йил даво-мидаги даромади 1 миллион 870 минг сўмдан ошиб кетди.

— Ҳозир йўловчиларга хиз-мат кўрсатиш маданиятини ошириш, меҳнат интизомини янада мустақимлашга ҳара-кат қилишамиз, — дейди авто-станция бошлиғи Л. Қасимов. —Зеро, ана шундай қилинган-дагина яхши натижаларга эришиш мумкин.

Ш. ИНОМОВ.

ИШНИНГ КЎЗИНИ БИЛИБ

«Каршистрой» қурилиш бирлашмасининг 9-механизация-лашган кўча колоннаси жамоаси қарийб икки йилдан бун-ишжара асосида ишлаб келмоқда. Ана шу мuddат мобайнида колонна жамоаси қаддини ростлаб ола-ди ва қурилиш юмуш-ларини тезкорлик билан олиб боришда аниқгина тажриба орттирди.

Биринчидан, бу ерда штатлар тўла равишда тартибга соли-ниди. Ана шу йўл билан кишиларнинг иш ҳақини кўтариш, уларнинг меҳнатдорчилигини ошириш имконияти яратилди. Бу борада колоннадан 20 киши ишдан озод қилинди, улар бош-қа юмушларга сафарбар этилдилар. Чунки ишдан бўша-тилган мутахассислар колонна ҳўзурида ташкил этилган «Қу-рувчи» кооперативга жалб қилиндилар. «Қурувчи» кооперати-ви эса меъморчилик обидаларини тиклаш ва таъмирлаш билан шуғулланадиган бўлди.

Шунинг дикқатга сазоворки, эндиликда қурувчилар жамоа-сида маъмурий-бўйрқбозлик усулида ишлашга тўла барҳам берилди. Масалан, қурувчилар бурюрмачилар билан ўзлар иш-шарх шартнома тузилди, бажариладиган ишларнинг мuddати ва сифати учун ўзлари жавоб беришди. Шу тўғрйлик тажрибавий иморатларнинг пийшқ-пушталиги беқийс ошди, бажариладиган ишларнинг пйрвард натижасидан ҳамма ман-фаатдор бўла бошлади. Энг муҳим меҳнат унвдорлиги қў-

тарилиб, қурувчиларнинг бажарилган иш учун масъулияти кучайди.

Колонна қурувчилари икки йил мобайнида вилоятнинг Ульянов ва Қарши районларида 240 ва 624 ўринли кикита мактаб, 29 оилага мўлжалланган кotteж биноларини, 40 квар-тирالى кикита уйни мuddатидан илгари қуриб фойдаланишга топширишди. Бундан ташқари автостанция биноси, бозор, ҳаммом ва кир ювиш иншоотларини тезкорлик билан битка-зишга муяссар бўлиди. Илгари эса шунча ҳажмдаги қури-лиш ишларини эплаш учун ўн йил ҳам кифоя қилмас эди.

Мазкур механизациялашган кўча колоннадаги бундай хайрли ўзгаришларни амалга оширишда қурувчи инженер Олим Шариповнинг хизматлари гоётда катта. У жамоага қарийб ўн йилдан бери раҳбарлик қилиб келяпти. Раҳбардаги ғайрат-шиқоят ва ташилотчилик қобилиятини билган киши-лар у бошлаган яхши ташаббусини қўлаб-қувватламоқдалар ва унинг миздан астойдил эргашдилар. Шу тўғрйлик бу ерда ҳамма ишлар илдам бормоқда.

СУРАТДА: механизациялашган кўча колоннанинг раҳба-ри Олим Шарипов (ўртада). «Қурувчи» кооперативининг би-нокорларидан Тўра Нуриддинов ва Ходӣ Акрамов.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат [ўстаг].

МАМЛАКАТ ИСТИҚБОЛИ ҲАЛ БЎЛМОҚДА

ССЖИ ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ТЎРТИНЧИ СЪЕЗДИДА

қўйишди. Жумладан, бу ер-да, Кремлинг Съездлар саройида энг аввало янги Иттифок шартномасини ило-жи борича тезроқ имзолаш учун ҳамма ишларни қилиш зарурлиги тўғрисида гапи-рилди. Янги Иттифок шарт-номаси бўлмаса, мамлакат-нинг келажаги оқибатини олдиндан айтиб бўлмайдиган даражада ҳавф остида қо-лади. Украинадан сайланган депутатлар гуруҳи номидан съездга тақдим этилган ба-ёнотда, асосинча, шартнома тўғрисидаги масалани кў-риб қишқига ҳали вақт ерта эканлиги ва бундай қилиш ғайриқонунийлиги таъкид-ланган. Бу ерда гап, дейи-лади ушбу ҳужжатда, янги-гиланган федерация ҳақида эмас, балки фақат мустақил давлатларнинг ҳамдустлиги тўғрисида бориши мумкин.

Магнитогорск давлат пе-дагогика институтининг ректо-ри В. Ф. Романов янги Иттифок шартномасининг умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби тўғрисидаги масала юзасидан мунозара-ларини бошлаб берав экан, энг ўқир масаласига — бир қанча жумҳурияларнинг ССЖИ тартибидан чиқиш эҳтимолига эътиборни қа-ратди. Унинг фикрича, «ҳеч кимни куч билан ушлаб ту-риш» керак эмас. Аини вақтда у «енгил-елли сиёсий ўйинларнинг» ҳаффи тўғри-сида гапириб, русларнинг «сув ичадиган қуддугинга туфлама», деган мақолини эслати.

ССЖИдан чиқишнинг зар-рур асосий шарти — рефе-рендум. Халқларни ҳар бир киши учун ҳаётий муҳим бўлган муаммо юзасидан ўз фикрини билдириш ҳўқуқи-дан маҳрум этиш демокра-тияга мутлақо зиддир. Сов-ет Иттифоқи ҳамма вақт буюк давлат бўлиб қолади, деб таъкидлади депутат. Бу-

ларга синфий баҳо бериш ҳақидаги ўз мулоҳазаларини айтди. Турли миллат киши-ларининг чинакам дўстлиги даҳанак жангларда ва ми-тингларда, эмас, балки жа-моа хўжалиқлари далаларида биргаликда меҳнатда, иш-чилар жамоасида, шунинг-дек жанг майдонидида жа-соратларда пайдо бўлади.

Депутат одоб-ахлоқи ма-салалари комиссиясининг ра-иси А. А. Денисов ўз нутқи-нинг аввалида депутат Обо-ленскийнинг кечаги баёноти-га муносабатини билдирди. Чунки Оболенский Комму-нистик партия фаолиятига баҳо беришда одобсизликка йўл қўйган эди.

Парламент комиссияси-нинг раҳбари муҳоама қи-лиётган муаммо юзасидан ўз нутқан мазмунини билди-риб, яхлит давлатни бузар эканлиги, уни нима билан алмаштиришни аниқлаб оли-шимиз керак, деди. Бунинг учун эса умуман давлат ни-ма ва у нима учун тузила-ди, деган масалани ҳал этиш керак. Класик маркс-измда бундай бизга унча ердан бера олмайдиган, деди олим. Демократик давлат энг аввало яқка тартибдош, гуруҳий, маданий, синфий, миллий, сиёсий ва бошқа зиддиятларни бартараф қи-лиш учун юзга келади ва мавжуд бўлади. Фуқаролар

айни одамлар ва уларнинг турли хил жамоалари ўрта-сидаги ўзаро муносабатларда бир-бири билан келиб чиқа-диган зиддиятларни бартара-ф этиш мақсадида ўз муста-қил ҳўқуқларини ва эркин-ликларини ихтирий равиш-да давлатга топширадилар. Акс ҳолда ёки тоталитаризм ёки бошбўшқонлик бўлади.

Мен реакционер номини олишга тайёман, лекин ҳа-қиқат обур-эътибордан ҳам қимматли, деди депутат ва давлатда мустақил давлат-ларнинг мавжудлиги даври-мизга мос келмайдиган тари-хий сарикт эканлигини таъ-кидлади. Олим бирлашган ҳудудларни эмас, балки ўз тақдирини ўзи белгиланган миллатлар негизда Иттифок тузилишини истиқболда таг-лиқдан чиқишини йўллари-дан бири деб билди.

«Калмсельхозводопровод» лойиҳалаш-қурилиш бирлаш-масининг бошлиғи В. М. Бимбаев Сталин даврининг халқлар ва миллатларни кў-чириб юборишга ва қатоган қилишга асос бўлган шар-мандили фармонларини бе-кор қилишга қақирди.

Қалмиғистон вакили фе-дерациянинг барча субъект-ларига — иттифокдош ва мухтор жумҳурияларга, ви-лоятлар ва округларга, дав-лат тузилмаларига эга бўл-маган халқларнинг ўлар жам бўлиб яшайдиган жойларда сайланган вақилларига Итти-фок шартномасини имзолаш ҳўқуқи берилиши керак, деб ҳисоблайди.

Депутат Иттифок тўғриси-да референдум ўтказиш ҳу-сусидаги тақлифни қўлаб-қувватлаб, унда давлатнинг номи, бу номида «социалис-тик» сўзининг бўлиш-бўлма-лиги ҳақидаги масала ҳал этилиши керак, деган фикр-ни билдирди.

Съезд ССЖИда яшаётган миллионлаб кишилар олди-

роий сўзлар билан асос-лаётган бўлсалар ҳам, улар-ни Совет Иттифоқи билан ўзлари айтётган гаплар эмас, балки мафкуравий ке-лишмовчиликлар ажратиб туради.

Шундан сўнг нотий Иттифокимиз қандай бўлиши ҳусусида гапирди, ССЖИ тушунчаси сақланиб қо-лишини, бу энди Совет Соци-алистик Жумҳурияларнинг Иттифоқи эмас, балки муста-қил Совет Жумҳурияларини Иттифок эканлигини айт-ди. Ундаги «социалистик» тушунчаси олиб ташланди. Шу тўғрйликми? Нотий тўғ-ри эмас, деб ҳисоблайди.

Депутат янги Иттифок шартномасининг лойиҳаси ҳўзирги даврининг сиёсий му-лоҳазаларини акс эттирадиган узақ истиқболга мўлжал-ланмаган, деган фикрни билдирди. Барча миллий-ҳуд-удий тузилмалар шартно-мани имзолаши керак, деди у, бунга «Союз» депутатлар гуруҳининг ишончи қомил.

Депутатларнинг илгар и билдирган истакларига му-вофиқ съездга ССЖИ тақди-ишлар вазири Э. А. Шевар-динадзе сўз берилди. Мен ўз ҳаётимда энг қисқа ва энг оғир нутқини сўзлайман, — деди у. Мен сўз сўрамаган эдим, бироқ, айрим депу-таатлар бунинг қайси талаб қилганликларини учун мен нутқ матнини тузиш ва уни съезд қотибиятга топшира-ман. Депутатларнинг аини ана шу гуруҳи нима учун нутқ сўзлашганини қатъий та-лаб қилганлигининг сабабла-рини менга маълум.

Мен икки қисмдан иборат қисқа баёнот бераман. Би-ринчи, неча баъзи ўртоқлар нутқ сўзлашди — улар ве-теранларимиз бўлиб, мамла-кат Президентига, раҳбария-тига Форс қўрғазига қўши-лар юборишнинг ман эъти-дан декларация қабул қилиш зарурлиги тўғрисидаги ма-салани ўртага қўйдилар. Ма-сала таҳминан ана шундай мазмунда бўлди. Кечаги ана шу нутқлар, тўғридан-тўғри айтиш мумкинлиги, сабр қосам-ни тўлдириб юборди.

(Давожи киккичи бетда).

ГОЭЛРО РЕЖАСИНИНГ 70 ЙИЛЛИГИ

21 декабрь куни Тошкентда ГОЭЛРО режаси қабул қилин-ганлигининг 70 йиллигига ба-ғишланган тантанали йиғилиш бўлди. Бу сана касб-кор бай-рами — Энергетиклар кунига тўғри келди.

Ўзбекистон ССЖ Энергетика ва электрлаштириш вазири М. С. Топиловнинг йиғилишни очар экан, жумҳурийт энерге-тикалари ва энергетикларини ни шонли сана билан табри-клиди. Ўзбекистон бугунги кунда 11 миллион киловаттдан кўпроқ қувватга эга бўлган қудратли энергетика базасига эга эканлини таъкидлади. Йи-ғилишда, ҳўзир халқ хўжалиги-да электр энергиясини истеъ-моқ қилмайдиган бирорта со-ҳа йўқлиги таъкидланди.

Умуман, энергетика бир қанча муваффақиятларга эриш-ганига қарамай, деишди нотийлар, энергия системаси кейинги вақтда ниҳоятда тизиз режимида ишламоқда. Биринчи навбатда бутун иқтисодиётнинг асоси сифатида энергетикага етарли баҳо бериламанлиқ сабабли шундай бўлмоқда. Ўз имкониятларини ўтаб бўлган ускуналар жуда нўлайғалиги тўғрйлик аҳвол янада оғирлаш-моқда. Атроф-муҳитни муҳо-фаза қилиш масалалари ҳам сўз ҳал этилмоқда.

Бугунги кунда жумҳурийт электрэнергетикаси ривож-ланишининг янги босқичига кирмоқда. Шу сабабли уни ривожлантиришнинг янги кон-цепциясини ишлаб чиқиш ма-салалари биринчи ўринга қўйилмоқда. Бу эса жумҳурийт бутун халқ хўжалиги мажму-ини ривожлантиришнинг пухта негизига айланиши керак.

Йиғилишда тармокнинг ил-гор ходимларига муқофотлар топширилди.

Йиғилиш кинда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Рависнинг ўринбосари Б. И. Бугров, Ўзе-бекистон ССЖ Президентини ҳу-зуридаги Вазирлар Маҳмадаси Рависнинг ўринбосари К. Ж. Ҳақиқов катнашдилар.

[ўстаг].

МАМЛАКАТ ИСТИҒОЛИ ҲАЛ БЎЛМОНДА

(Давом. Боши
биринчи бетда).

Ахир, Форс кўрфазига қандай воқеа бўйи берипти? Мен ана шу мижозга нисбатан Совет Иттифоқининг муносабати, ў ўтказибётган сўбатини малакат ҳам, унда ташқариди ҳам неча бор тушунтириб беришмга тўғри келган. Бу давлатлар ўртасидаги маърифатли муносабатларнинг барча мезонларига мувофиқ келадиган жиддий, пухта ўйланган, сўбатдир. Биз Ироқ давлати билан дўстона муносабатда, Бу муносабатлар йиллар давомида қарор топида ва сақланиб қолмоқда. Бироқ биз кичик, ҳимоясиз мамлакатга ҳужум қилинишга у босиб олинишга тоқат қилиш учун ҳеч қандай маънавий ҳуқуққа эга эмасмиз. Агар шундай қилсак, кейинги йилларда биз ҳаммаиз, бутун мамлакат, бутун халқимиз янгича сийсий фикрлаш қондаларини қарор топтириш соҳасида амалга оширилган ишларни йўққа чиқаришимиз керак бўлур эди. Бу биринчиси.

Иккинчиси. Совет раҳбарияти бу хусусида ҳеч қандай режага эга эмас, билмадим, эҳтимом қандайдир гуруҳнинг бундай режаси бордир. Буни кўп марта тушунтириб берганман ва бу ҳақда М. С. Горбачев ҳам ўзининг Олий Кенгашидаги нутқида гапирган. Шунга қарамай, таъки ишлар вазири Форс кўрфазига, ана шу минтақага қўшин туширишни режалаштирмоқда, деган айбонлар эшитилмоқда. Бундай режа йўқлигини, умуман бўлмаганлигини ва ҳеч ким у ерга ҳеч бўлмаса бирорта ҳарбийни, Совет Иттифоқи Қурултай Кучларининг бирорта вакилини юбюрини ниятида эмаслигини тушунтириб берганман, гапирганман. Бу ҳақда айтилди.

Учинчи масала. Башарти, қаерда бўлмасин, Ироқдаги ана эмас, исталган мамлакатда совет фуқароларининг маффаатларига зарар етдириган бўлса, бирорта одам азият чекадиган бўлса, Совет ҳукумати, совет мамлакатлари ў фуқароларининг маффаатларини қаттиқ туриб ҳимоя қилади, деб айтганман, мен бунинг ҳамма эшитиши учун тасдиқлайман. Шунинг учун мен бунда депутатлар совет раҳбариятини қўллаб-қувватлашлари керак, деб ўйлайман.

Бирок, мен бошқа масалани ўртага қўймоқчиман: буларнинг ҳаммаси тасодифмикми? Парламент икки аъзосининг Ички ишлар вазиригини олиб ташлашга муваффақ бўлганлиги ва таъки ишлар вазири билан ҳисоб-китоб қилиб кетганлиги тўғрисидаги баёноти тасодифмикми? Ана шу баёнот деярли жаҳондаги бутун матбуотда ва газеталаримизда эълон қилинди. Бу йигитлар шунчалик ботириб? Мен ёшим қаттароқ бўлгани учун айтишим мумкинки, вазири шайинга, ҳукумат аъзоси шайинга бундай гапларни айтиши учун улар — полковник погонига эга бўлганлар ҳақиқатан ҳам ёшларлар. Шу муносабат билан таъки сийсий маҳкамга бошлагич катта сийсат соҳасидаги кишининг кадр-қиммати ҳимоя қилиш зарурлиги тўғрисида гапирди.

Сўнгра у, вужудга келган вазият — ислохотчилар билан, унинг фикрича, реакционерлар ўртасидаги гоёт ўткир кураш оқибатидир, деган нукта назарни айтиди. Бундай кураш партиянинг XXVIII съездида ҳам бўлган, деб эслатиб ютти. Ўшанда илгор қайбатлаган делегатлар мунисиб таразда ютиб чиққан эдилар.

Сўнгра ССЖИ Ташқи ишлар вазиригининг раҳбари, унинг айтишча, ўзига қўйилган хулоса чиқариш имконини бермадиган яна бир қанча мисолларни келтирди: таъкиб қилинмоқда. Қандай хабар ва мақолаларни, қандай ифодаларни учратмайсиз: «Йўқолсин Горбачев тудаси!» Бунинг ёнига Шеварднадзени, яна бир неча кишиларнинг ҳам номиларини қўшимча қилади.

Шуни рўй-рост айтмакчи, съездимиз ишнинг биринчи кундаги воқеалар мени ларзага солди. Президентини эга эмас, айти пайт да қайта қуришнинг, демократиялашнинг тақдирини тугмачаларни босиб билан ҳал этилди. Ахир, буни нормал ҳол, деб бўладими?

Вазирнинг нутқи алам билан тўлиб-тошган эди, у шундай деди: демократ ўроқлар, сизлар ҳар томонга тарқалиб кетдингиз, ислохотчилар жуфтчан ростилади. Диктатура бошланмоқда — буни бутун масъулият билан айтман. Бу қандай диктатура бўлиши, қандай диктатор келиши ва қандай тиртиблар бўлиши ҳеч ким билмайди.

Шундан кейин у қуйидагиларни айтиди: мен истеъфога чиқаман. Бу, менинг диктатурага қарши қўшган ҳиссам, агар билсангиз, поронилигим бўлсин, Михаил

Сергеевич Горбачевга ҳуқуқ минятдорчилик билдираман. Мен унинг дўстиман, маслақдошман, мен қайта қуриш гоиларини, демократиялаш гоиларини ҳаммаиз қўллаб-қувватлаб келдим ва умримнинг охиригача қўллаб-қувватлайман. Биз ҳал-қарар майдонда улуғ ишларни қилдик. Бироқ, — менинг истеъфо бериши — менинг инсон, фуқаро сифатидаги, коммунист сифатидаги бўлишим, деб ҳисоблайман. Мамлакатимизда содир бўладиган воқеаларга ва халқимизга бошидан кечириши мумкин бўлган синовларга тоқат қила олмайман.

Шунга қарамай, деди пировардида ноҳи, диктатура ўтмайди, келажак демократия ва эркинлик томонидир!

Биринчи танафусдан кейин раислик қилган Т. П. Буачидзе Кнез политехника институтининг ректори П. М. Талачукка сўз берди. Халқларимиз таъдирининг кўп асрлик мушаррафлиги, жаҳондаги интеллигентлар, жаҳондаги мамлакатнинг халқлари, ҳаммаизнинг маънис, деди у, иттифоқ зарурлигини тасдиқлайди. Лекин иттифоқни янгилатиш зарурлигини равшан қўйиб турибди. Кенгаши нарсани тириклигини кесиб ташламай, балки уларга бирча эскирган, ўлик нарсаларни олиб ташлаш керак.

Янгиланган Иттифоқнинг асоси — демократизмдир. Биз узоқ вақт уни нотўғри талқин этдик, бироқ юқоридан туширилганда демократия аниқла номуқбодларди. Янги Иттифоқ шартномасининг жумхуриятлар марказ билан эмас, балки ўзаро тузилаш ва уларнинг ҳар бири Иттифоққа бериладиган ваколатларини белгилаш керак. Шунинг учун шартномада жумхуриятларнинг ҳуқуқлари эмас, балки Иттифоқнинг коллектив ваколатлари акс эттирилиши лозим. Марказга ўтказилганда вазирилари ҳар бир жумхурият турли ҳал эгадир: умумий қопли бўлиши мумкин эмас. Ваколатларни фарқлашнинг учта модели: Федератив, конфедератив, уюшган аъзолик бўлиши мумкин.

Биз учун Иттифоқ шартномаси — келажак тўғрисидаги, биз унга қайси йўлда боришимиз ҳақидаги масалалар, деди Киргизистон ССЖ Президенти А. А. Акаев. У съезд қатнашчиларини олди: биз бошқа жумхуриятлар билан иттифоқ бўлмай туриб, ўз муаммоларимизни бир ўзимиз ҳал эта олмаймиз, деган саволни қўйди. Депутат бу саволга тасдиқ жавоби бериб, айни пайтда бу нарсга жуда қимматга тушишини ва ҳаммаизни ўн йиллар орага сўз юбюрини айтиди. Демак, олдинга эмас, орага кетилди, деди у. Депутат иқтисодий масалалар билан боғлиқ бўлимларни аниқла пухта ишлаб чиқишни тақлиф этди. Менимча, деди у, ана шу масалалардаги ҳам-хиятлик орали кейинчалик яқдил сийсий фикрга келиш мумкин.

Латвия давлат дорилфуқунини ташқи алоқалар илмгоҳининг директори Ю. Р. Воар сўзга чиқиб, ССЖИ Президентига ташқи ишлар вазиригини баёнотида ўз муносабатини билдиришни тақлиф этди.

Янги шартнома, деб давом этди у, афсуски, янги воситаларни тақлиф этмайпти. ССЖИда миллатлараро муносабатларнинг бутун системасини тубдан қайта қурмайпти. Ҳамон ўша вертикал тузилаша сақланиб қолмоқда, унга барҳам бериш ҳақто кўзда тутилмапти. Қисқа вақт ичда ҳозирнинг ўзидеф ҳокимиятини қучайтириш керак, деб учинчи марта тақлиф этилмоқда. Аммо жуда катта марказлаштирилган ҳокимият таъйинмаси муштаҳамлангандан кейин раҳбарга истеъфого чиқиш тақлиф этилгандаги вазият вужудга келмасмикан? Маълумки, ҳозирнинг ўзидеф бошқа даражалардаги раҳбарларга нисбатан шундай бўлди.

Депутат жумхуриятнинг шартномага қўшилишдан бош тортиланлигининг изоҳи сифатида Латвиянинг Совет Иттифоқига бўлиш таърибаси шартнома қондалари тўла-тўқис бажарилишига тишаниш учун гўё асос бермайдиган, деган фикрни айтиди.

Шундан кейинги нутқда бошқага нукта назар баён этилди. Биз бозорга ўтиш арафасида турган ҳозирги пайтда улкан мамлакатни, ҳар бири ўз валютасига, божхона тўсиқларига эга бўлган алоҳида-алоҳида князликларга айлантириш жиддий, деди Амур вилоятидаги В. И. Ленин номили колхоз сўт-товар фермасининг мудир Э. И. Терехова. Биз бозор миллий чегараларини билмаслигини, у ўз моҳиятига кўра байналмилал эканлигини унутган кўринамиз.

Депутат ўн йиллар давомида таркиб топган алоқалар барбод этилганига қатъия қарши фикр билдирди.

У Амур вилояти мисолида бундай алоқалар қанчалик муҳимлигини, ҳаётий зарурат эканлигини кўрсатиб берди.

Иттифоқимизни янгилаш, федерация ҳар бир субъектининг суверенитети каби шахсининг ҳуқуқлари даҳлсиз таъминланганидан давлатни барпо этиш муаммолари Украина сийсий, турмушининг марказида турибди, деди Украина Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби С. И. Гуренко. Шартномага, уни тузиш истиқболларига муносабат ҳозир жумхуриятдаги сийсий кучлар табақаланишини белгилаб берган ҳал қилувчи омил бўлиб қолди. Янги шартноманинг тузилиши замонлар ва алоқаларнинг ўзгариб қолган алоқасини тиклашда, халқлар ўртасида ишонч, самимийлик, ўзаро ердан муҳитини янги негизда қайтартириш бизга ердан бериш лозим.

Менинг сайловчиларим ва Украина коммунистлари, деди депутат. Иттифоқ шартномасини ўзлаштириш ёлмоқдалар. Биз референдум чоғида ҳам жумхурият аҳосининг кўчилигини худди шундай қарорга келди, деб умид қилмадим.

Мари жумхурияти депутатлари номидан сўзга чиққан Т. И. Горюнов шартнома концепцияси лойиҳасини қўллаб-қувватлашини айтиди ва айни вақтда уни иттифоқдош жумхуриятларга эмас, шу билан бирга бошқа муҳтор тузиламлар, федерациянинг баъзи субъектлари ҳам имзоласалар, деб тақлиф қилди. Шу билан бирга депутат РСФСН раҳбарияти ўз мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилганича унинг таркибига кирганича миллий тузиламларга муносабатини белгиламаётганини таъкидлаб ўтди. Бу раҳбарият ҳозирча миллий тузиламлар нқтисодий, иқтимоий ва маданий тараққийетининг ўзига ҳо хусусиятлари билан ҳаммиша ҳам ҳисоблашаётгани йўқ.

ССЖИ Олий Кенгаши фахрийлар ва ногиронлар ишлари қўмитаси раисининг ўринбосари Б. Н. Ельцинни таъкид қилди, унинг кўпгина баёнотлари Иттифоқ билан қарама-қаршилиққа қаратилган, деди ноҳи.

ССЖИ Олий Кенгаши байналмилал жангчилар ишлари қўмитаси раисининг ўринбосари Р. К. Окиев ўз нутқининг мантиқини атайлаб бузди. Мен таъки ишлар вазирининг ҳозиргина янграган нутқидан ларзага келдим, деди депутат. Демократия учун жон қўйдиётган ва уни илгари силкилтаётган кишилар бор экан, уларни қўллаб-қувватлаш зарур, аммо бу иш Иттифоқ таркибиди қилиниши керак. Бундан бошқа йўл йўқ.

Шеварднадзегга мурожаат этиб депутат, биз ўз жамиятимизга инсонийлик тусини элдинга бера бошлаган шу пайтда Горбачевни ташлаб кетиш ярамайди, бу жиддий иш эмас, деди.

ССЖИ Олий Кенгаши ҳуқуқ-тартибот ва ижтимоийликка қарши кураш масалалар қўмитасининг раиси Ю. В. Голик Иттифоқ шартномаси муаммолари ҳақида гапириб, унга пўтур етказиш халқларга жуда катта азият келтиради, деди ишонч билан. Визининг давлатимиз тарихида халқларнинг иттифоқ тартибда ривожланиб келди, деди у. Мустақил давлатлар иттифоқи биз учун аллақачон босиб ўтилган босқич ва мен тарихни тасвир боришининг маъносини йўқ, деб ҳисоблайман. Бундан ташқари мутлақ мустақил давлатлар иттифоқининг мавжудлиги ҳақто назарияда ҳам мумкин эмас.

Ноҳининг фикрича, ҳуқуқ-тартиботи мушофаза қилиш соҳасида мустақиллик вирусини оддий фуқаро учун жуда асоратли оқибатларга олиб боради. Бунинг устига ҳуқуқни мушофаза қилиш идоралари системасини барбод қилиш йўлидаги ашаддий уришлар ҳам ишнинг белги телмоқда. Башарти, прокурор назорати ягона системаси гоис рад этилса, мамлакатимизнинг бир қанча минтақаларида қонунчилик барҳам топади.

«Пулга сотилган унсурлар» сийсий ҳокимиятини қўлга олишга жон-жаҳдлари билан уришаётганликларини, ҳуқуқни мушофаза қилиш идораларининг обрўсини тўқатганликларини, энг таърибали, малакада ва принципал терговчиларни қоралаб, ҳайдаб юборишга қаратилган қайтартирилари кўрсатувчи далиллар ва мисоллар бор. Дарвоқе, бу гап Ички ишлар вазириликка ва милицияга эмас, бутун ҳуқуқни мушофаза қилиш системасига тааллуқлидир.

Съезд ҳайъатига бир қанча депутатлардан Э. А. Шеварднадзенинг баёноти муносабат билан сўзга чиқиш истатини билдирувчи илтимослар тушганлиги сабабли раислик қилувчи бу масалани суриштириб қили олиш учун Президента

вақт беришни, депутатларга аса иш маффаатларини кўзлаб танафус вақтида «ҳорвурдан тушишни», сўнгра қандай иш тутиш кераклигини ҳал этишни тақлиф қилди.

Кечқурунги мажлисда депутатлар кун тартибидидаги масалаларни муҳокама қилишдан четлашиб, Э. А. Шеварднадзенинг ССЖИ Ташқи ишлар вазири лавозимидан истеъфо бериш тўғрисидаги баёноти хусусида фикр билдиришга киришганликларини таъкидди.

Раислик қилувчи А. И. Лукьянов Д. С. Лихачевга сўз берди. У депутатлар бир қисми номидан вазирининг баёноти хусусида астойдил тасоассуф ва жуда безоватли изҳор этиб, ундан бу қарорини тўхтатиб туришни илтимос қилди.

Сўзга чиққан депутатлар Д. Д. Бенедиктов, Ф. М. Бурацкий, А. М. Адамович, В. И. Гольдманский вужудга келган вазият, ундан қутулиш йўллари хусусидаги ўз нуктаи назарларини баён этиб бердилар. Жумладан, депутатларнинг махсус коммисиясини тузиш, қайта қуриш, демократиялаш йўлига, янги таъки сийсий тафаккурга содиқлигини тасдиқловчи съезд қарорини қабул этиш тақлиф қилинди. Вазир нотиқлар ахтиросига берилиб кетиб, баҳс асносида парламента ҳо бўлмаган ибораларни ҳам айтиб юбордилар.

Депутат В. И. Алиев сўзга «разиллар», «реакционерлар» деган кескин сўзлар янграганини эслатиб, қақалоқни ўтга ташлаганида, аёлини тўққизинчи қаватдан уқитириганида, қаринининг тиркилиши терисини шилтади, шахсан у ҳам «реакционер», ҳам «қузғун» бўлиб қолади, деди.

Ноҳи бундай деди: ҳозирнинг ўзидеф кун тўқилмоқда. Миллатлараро можаораларда юзлаб кишилар ўлдирилди, 600 миң қочоқ пайдо бўлди, буларни демократиянинг арзимас қад ейишлари деб асло ҳисоблаб бўлмайди. У вазири ССЖИ Конституциясини нотўғри талқин этишда ҳам айбондир, шу тариқа депутат мамлакатини Яқин Шарқда можаорага жалб қилишга уринаётганлиги кўриниб турганлигини айтиди. Депутат таъки ишлар вазирининг истеъфого чиқиши тарафдори эканини билдирди.

Вазирнинг истеъфоси тўғрисидаги аниқ масаланинг муҳокамаси қалғитишганлиги депутат С. П. Залигин съездининг эътиборини қарорлади. У А. М. Адамовичнинг ҳам, В. И. Алиевнинг ҳам фикрига қўшилмай, ака-демик Д. С. Лихачев тақлиф қилган қарор лойиҳаси учун овоз беришга қайрди.

Депутат М. С. Сурков съездда ташқи ишлар вазирининг истеъфого чиқиши муносабати билан «ҳарбий мавзу» тилга олинаётгани хусусида ажабланиб гапирди. У таъки сийсат маҳкамаси бошлигининг истеъфоси тўғрисидаги масалани Конституцияда кўзда тутилган тартибда ҳал этишни тақлиф қилди.

Депутат Г. И. Янаев ССЖИ Олий Кенгаши ахтиросига берилаётган вазиятни таҳлил этсин ва тегишли қарор қабул қилсин, деган тақлифни айтиди.

Депутат Н. С. Петрушенко Э. А. Шеварднадзегга айтган полковниклар орасида мени ҳам назарда тутган бўлса керак, деб тан олди. Чунки бошқа депутатлар қуртотти мен ҳам Форс кўрфазидида аҳвол ҳақида саволлар берган эдим ва бошқа кўп депутатлар каби мен ҳам аниқ жавоблар олганим йўқ, деди у. Ноҳининг айтишча, мамлакат таъки сийсат маҳкамасининг фаолиятини таъкид қилиш учун бошқа сабаблар ҳам бор эди.

ССЖИ Ташқи ишлар вазирининг нутқи мени ҳайратга ва ларзага солди, деди Р. А. Мелведев. Депутатнинг фикрича, мамлакат барча олий давлат арбоблари орасида Э. А. Шеварднадзегга энг ҳам даражада таъкид қилинган эди. Э. А. Шеварднадзегга ўз нутқи билан таъки сийсатимизни, қайта қуришга ва ССЖИ Президентига етказган жуда катта эътифа нисбатан унинг ўз муаммолари жуда аризмасидир, деди сўзини давом эттириб тарихчи Визининг давлатимиздаги давлатининг таъки сийсатини шу қадар масъулиятли пайтда заифлик қилган кишига ҳозир ишона олмайман, деди у.

Олим ўз фикрича, Э. А. Шеварднадзени шундай қанда қўйишга мажбур этган сабаблар ҳақидаги мулоҳазаларини айтган, марказ билан Грузия ўртасида этилиб келатган можаора вазирининг истеъфого чиқиш тўғрисидаги баёнотига сабаб бўлди, деган гапини айтиди. Грузия Иттифоқ шартномасини имзоламаслигини билдирди. Грузия президенти эса барча кини грузинларни ўз миллатига қизмат қилишга қайрди. Мана шундай шароитда

Э. А. Шеварднадзегга заифлик қилиб, ССЖИ Президентининг командасидан чиқиб кетди.

Депутат Р. С. Ашуев бундай деди: қарийа — халқ фарзанди ва қайта қуришни тўла-тўқис қўллаб-қувватлайди, қайта қуриш жараёни тинч йўлдан бориши учун ҳамма ишни қилишга тайёр. Ҳарбийларнинг қандайдир «диктатураси» тўғрисидаги ҳар қандай гап-сўзлар учун ҳеч қандай асос йўқ, деб таъкидлади полковник.

Сўнгра раислик қилувчи М. С. Горбачевга сўз берди ва: «...шу билан муҳокамага нукта қилин, бўлмаса муҳокама давом этаверадир», деб таъкидлади.

Бунга Президент: «Нукта қўйилмаса керак, менимча кўп нукта қўйилади» деб жавоб қилди.

Мен вазиятни жўн қилиб кўрсатмоқчи эмасман, деди М. С. Горбачев, уни фожиали ҳам демоқчи эмасман. Энг асосий саросимага тушмаслик, айниқса ваҳимага тушмаслик, эртага ҳам мамлази уялиб қоладиган айбонларга ўтиб кетмаслик керак.

Вазият жуда жиддий. Ҳақиқатан ҳам бу вазиятнинг муайян қўқисини, сиз билан бизда шундай вазият вужудга келдики, уни англаб олишга уриниб қўриш керак. Сиз билан биз Рижков, Крючков, Шеварднадзегга ўртоқларнинг нутқларини лозим ва мақсадга мувофиқ деб топдик, улар ушбу съездда ўз баҳолари ва тақлифларини баён қилиб бериш учун уларга икки барабар кўп вақт ажратилган рози бўлди. Буларнинг ҳаммаси гўё олдиндан кўзда тутганимиздек, нормал жараёнига сосо эди. Эдуард Амбросевичнинг истеъфого ҳақидаги гаплари мен учун қутилмаган гап бўлди. Очингани айтганда, менга шуниси кўпроқ алам қилди.

Мен у билан телефон орқали икки марта гаплаган эдим, лекин улар истеъфого чиқиш сабабларини тўла-тўқислаш имкон бермайдир. Биз учрашиб, бирга ўтириб гаплаганим, ҳаммасини муҳокама қилиш керак, деб келишиб олдик. Мен ҳозир ҳамма нарсга ҳал бўлди, демоқчи эмасман. Кўпгина баёнлар бўйича мен «ҳукм» чиқарганим йўқ, Шеварднадзенинг бу ишнинг қоралаш юзасидан ҳақи аниқ фикр айтганим йўқ ёки ақсинча нима бўлганига ва нима юз берганига қарамай айтган гаплариндан воз кечинг деб ундан илтимос қилиш тўғрисида бирор фикрга келганим йўқ. Буларнинг ҳаммасини мулоҳаза қилиш, ҳаммасини ўйлаб қўриш лозим чоғимда. Нима учунлигини ҳозир бир-икки оғиз гап билан тушунтириб беришга уринаман.

Шеварднадзегга бу ерда ва менга телефон орқали айтган гаплар унинг шу йўл билан, ўз норозилиги билан қийинчиликлардан фойдаланиб, қайта қуриш мақсадлари учун, жамиятни янгилаш учун курашининг бош йўналишларида қайта қуриш йўлини шўбха остида қолдиришга уринаётган кишиларга қарши чиқмоқчи бўлганидан далолат беради. Унинг фикрича, ана шу ҳужум ҳозир режалаш тус олдди, узулуксиз ҳужумга айлانганлиги сабабли бу ҳужумларни барбод этиш, вазиятнинг кескинлигини ўзга қарайлаш мақсадлари йўлида фойдаланиб бизни йўлдан қалғитишга уринаётган кишиларни тўхтатиш учун энг ўткир шакллардан ҳам фойдаланиш керак. Бу ерда ҳам, менга ҳам баён қилган далиллар ана шулардан иборат. Бу унинг шахсий маффаатлари эмас.

Мен бундай йўлни қайта қуришни ҳимоя қилиш маъносидида маъқуллайма — бу тезисни мен дарҳол асосий тезис сифатида эълон қилдим, ҳозирги съездининг вазифаси ҳам шундан иборат деб бўламан. Туртинчи съездида убаътган ҳақиқий вазиятда биз ҳаммаиз, бутун жамият тараф бўлиб турганда биз ёки танаб олган йўлимизни тасдиқлашми керак ёки йўлимизни ўзгариштиришми керак. Аслида масала ана шу таразда турибди. Тактик қарорлардаги, қайта қуриш сўрашларидаги тафовутлар — булар аслида ҳаётнинг, иланишларнинг, келишишларнинг жараёнидир. Мен ўз маърузамда айтдим: ҳар қандай камчиликларга, ҳато ва нуқсонларига қарамай биз шу йўлни ҳимоя қилишимиз керак, бу ҳато ва камчиликлар оғир оқибат келтирган ва улар учун жавоб бериш лозим бўлса ҳам шу йўлни ҳимоя қилишимиз керак. Мен масъулиятдан қочмоқчи эмасман, лекин менинг масъулиятим энг аввало ана шу йўл бутун жамият учун ижобий натижаларга айланиши учун уни мантиқий низоҳасига етказишдан иборат.

Ўроқ Шеварднадзенинг Президент билан маслаҳатлашмай бундай иш тутганлигини шахсан мен қоралайман. Шунга эмас, иш шу даражага бориб етган экан, сизларга очингани айтман.

Мен уни вице-президентликка тасвир қилишни режалаштириб қўйгандим. Вазият ана шундай, ҳамма гапларга нукта қўйиш лозим бўлса, мен бундай фикрга келганлигим беиз эмас. Бу одам биз яшаб келган жамиятда биз ортиқча яшай олмаслигимиз хусусида ўз йўлини алақачон танаб олган. Бундан ўн йил олдин маълум вазиятда у муайян кучларга қарши чиққан. Биз бунинг билардик, у билан ёна-ёна турган одамлар ҳам буларнинг ҳаммасини яхши билардилар. У ҳам мен каби жойларда ҳам, бу ерда ҳам ишлаб қўлимиздаги ваколатларга қарамай, янгилаш раёналарини чинакам ажв олдиришмади, деган хулосага келди. Жамиятда ҳамма нарсани ўзгариштириш йўлида имкониятдан фойдаланиш лозимлигини тушуниб етиш учун ҳаёт биздан барча синовлардан, барча ўтиқир баҳслардан ўтишни талаб қилди. У ана шундай одамлар тоифасидан.

Бу гапларимдан кейин ҳам ҳозир сиз билан биз Шеварднадзегга «хисобдан чиқиб кетяпти», у тарихга айланмоқда, дейишни истамайман, йўқ, менимча, биз ҳурматли халқ депутати академик Лихачев, ёзувчи, Заулин ҳамда ўзини ҳам, бутун мамлакатни ҳам қўйиш учун жон халғга берилмаган (мен бошқага ибора билан айтга олмайман), балки: жиддий воқеа юз берди, бу воқеани Президент, Олий Кенгаши, ҳукумат қондага қўра тағига етиб, сўнгра ўз тақлифлари ва хулосаларини маълум қилишга арийдир, деган хулоса билан келган бошқа ўртоқларнинг фикрини қўллаб-қувватлашимиз керак. Биз шу билан чекланишимиз лозим, деб ўйлайман.

Яна бир масала. Ҳар биримизнинг ўз ўрнини бор, албатта. Дастлабки кунлардан, ҳақто 85-йилга қадар ўз йўлини танаб олган ҳамкасбларим учун ҳозир эҳтимолки, энг кини давр бошлангандир. Лекин бундай пайтда четга чиқишни кеңиб бўлмайди. Бунинг қоралаш ва ишнинг давом эттириши талаб қилиш керак. Ҳар қандай бурилишларга қарамай, биз танабган йўл қораверида, биз шу йўлдан бораверамиз. Бу энг муҳими. Бинобарин ҳозир биз ўз халқимиз олдида, жаҳон ҳамжамияти олдида биринчи съездда қилган ишларимизни, унда тасдиқланган давлатимизнинг таъки сийсий йўлини, халқаро муносабатларини соғломлаштириш йўлини, ҳозирги бутун маърифатга, узоқ давом этадиган тинчлик даврига йўл очиб самара бера бошлаган ўз янги ёндашуларимизни тасдиқлашимиз керак. Шубҳасиз, ҳозир шундай қилишимиз лозим, чунки чет эллик муҳбирлар савол беришяпти, академик Гольдманский ҳам уч вариант тўғрисида гапириб, бунинг маъносини нима — йўл ўзгардимиз? — деб сўради. Ана шундай гаплар.

Ҳозиргина сўзга чиққан ишнинг фикрини мен қувватлаган бўлардим. Келинглар, ўроқлар, ҳаммасини қорайтириб, бир жойга тўйлаб ташламайлик. Биз жамиятми мизда шундай ҳолат сийсий беқарорлик, қонунлар жамия, ижроия ҳокимиятнинг самарасизлиги, ижроия ҳокимият заңжиринидаги узилишлар ва шу қабилар борлигини кўриб турибмиз. Бу эса тартиб ўрнатиш, илтимосини муштаҳамлаш, жамиятга барқарор тус бериш юзасидан кеңиштириб бўлмай дини шолшининг қоралаш қилиши талаб қилади. Бунинг ўзгаришлари йўлидан бизни ўзгаришлар йўлидан олға қаратадиган қўйиш

ЛЕНИНЧА ГОЭЛРО РЕЖАСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНГАННИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА

Ўзбекистонда бутун мамлакатимизда бўлган икки энергетика ва электрлаштиришнинг ривожланишига биринчи даражада аҳамият бериб келинди. Бу тасодиф эмас. Чунки энергетиканинг жамият, иқтисодиёт, технология тараққиёти, атроф-муҳит билан ҳамбарчас боғлиқлиги шакл-шубҳасиздир. Бугунги кунда мамлакатимизнинг энергетика имкониятлари кенгайиб ва унинг базаси қат тарада ҳал этилиши қараб умуман жамиятнинг, соҳаверса ҳар бир кишининг истиқболи ҳамда турмуш даражаси белгиланади.

УЙИНГИЗ
НУРГА
ТЎЛСИН

Жумҳуриятимиз энергетикасининг даражасини юқори деб баҳолаш мумкин. Ленинча электрлаштириш госяни ҳаёта изчиллик билан табиқни этилиши тўғрисида жумҳуриятимизда қудратли ёқилғи-энергетика комплекси вужудга келтирилган. Бугунги кунда Ўзбекистон ёлпасига чароғон. Электр энергияси ҳалқ ҳўжалиғи асосий тармоқларини ҳаракатда келтирувчи кўч бўлиб қолди. Кейинги ўн йилнинг ўзига бир киши ҳисобига рўзгорда электр энергиясида фойдаланиш кишлоқларда қариб икки баравар, шаҳарларда эса 1,4 баравар кўпайди. Ўтган йили саноятда ҳар бир ишловчи ҳисобига 29 минг киловатт-соатдан зиёд электр энергияси фойдаланилди. Жумҳуриятимиз кишлоқ ҳўжалиғи электр энергияси сарфлашда юқори қўрсаткичлардан бирига эришди.

Ҳозирги пайтда жумҳуриятимиз ҳудудига 50 га яқин иссиқлик ва гидравлик электр станцияси ишлаб турибди. Барча қурилмаларда 200 минг километрдан ортиқроқ электр узатиш линиялари, 1050 та район электр килич станцияси ва 44 минг та тақсимлагич ҳамда трансформатор пунктлари мавжуд. Ўзбекистон энергия системаси ўрта осиё ва Жанубий Қозоғистон Вирлашган энергия системаси доирасида қўшни жумҳуриятлар билан пишиқ-пухта энергетика алоқаси ўрнатган.

Ўзбекистон энергетикалари қайта қуриш жараёнининг мураккаб шартлоарида ўз бурчларига содиқ қолдилар. Улар жумҳурият халқи ва иқтисодиёти олдидаги масъулиятларини яхши англайдилар. Бу йил Ўзбекистонда мамлакатнинг бошқа минтақаларидан фарқли ўлароқ энергия ҳосил қилиш кўпайди. Тоғлар маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,1 миллиард сўмликка кўпайди. Иттифоқ ва жумҳурият бюджетлари олдидаги барча мажбуриятлар бажарилиди. Тахминан ГРЭСида янги қувватлар фойдаланишга топширилди. Янги Ангрен ГРЭСининг 6-блокида ишга тушириш юмушлари бошлаб юборилди.

Буларнинг ҳаммаси тармоғимиз меҳнатчиларининг билан кучи, ақл-идроки, кўч-ғайрати билан бунёд этилган ва бунёд этилмоқда. ГОЭЛРОнинг 70 йиллиғи шарафига ўтказилган мусобақада 800 нафардан зиёд ҳодимимиз голиб деб топилди. Шу билан бирга, кейинги йилларда Ўзбекистон энергетикаси низоҳида мураккаб шартлода ишлаётганлигини таъкидлаб ўтмасдан илоҳимиз йўқ. Афсуски, бу нарсани йилдан-йилга кучайиб борапти. Бутун иқтисодиётнинг негизи сифатида энергетиканинг аҳамиятига нега учундир эътибор сусайиб кетди. Шу боис уни ривожлантириш суратлари бирдасига паслашди. Агар 1971—1980 йилларда Ўзбекистонда 4 миллион киловатт қувватли янги блоklar фойдаланишга топширилган бўлса, бу қўрсаткич 1981—1990 йилларда бор йўғи 3 миллион киловаттга ташкил этди.

Айни пайтда энергетикани ривожлантириш ва унинг фаол ишлашини таъминлашда муҳим омил бўл-

ган атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари суст-кашлиқ билан ҳал этилди. Умумдаштурга мувофиқ, Тоғлимаржон ГРЭСи ҳамда Янги Ангрен ГРЭСининг сўнгги блоklarида сифат жиҳатдан бутунлай янги бўлган чанг ва газлардан тозаланиш қурилмалар жадвали билан ишлаб чиқишли ва юқори этилиш кўзда тутилмоқда. Ишлаб турган электр станцияларига нелас, бу муаммонинг Ўзбекистон иссиқлик энергетикаси учун аҳамият қиёсдир. Асосий иссиқлик электр станциялари жойлашган Тошкент, Ангрен, Фарғона, Навоий, Бекобод, Ширин шаҳарлари саноят корхоналарининг ҳаво чиқараётган ифлос чиқиндилари қамаймапти. Самарали ҳал тозалаш ускуналарининг йўқлиғи, шу нингдек, мазут ёқиш кўпайганили, сифатсиз кўмирдан фойдаланиш ушбу муаммони ҳал этишга комплекс ёнда-ишлини талаб қилади.

Умуман олганда ҳам техникавий, ҳам ижтимоий, ҳам иқтисодий тусдаги бошқа масалалар тўдан ҳал этилиши керак. Ускуналар пишиқ-пухта ишлашини таъминлаш, ремонтчилар малакасини ошириш ва иш сифатини яхшилаш истаъмолчи билан бирга энергия тежовчи технологияни биргаликда жорий этиш, хавфсизлик шартлоларини вужудга келтириш, ишлаб чиқариш жараёнини механизациялаштириш ва автоматлаштириш долзарб вазифалардандир.

Айни пайтда энергетика системаси ҳодимлари турмуш даражасини ошириш билан боғлиқ ижтимоий масалалар борки, улар ҳамини диққат марказимизда бўлиши керак. Энергетиклик касби обрў-эътиборини кўтариш, кадрларни тайёрлаш ва уларнинг бир жойда муқим ишлаб қолишларига эришиш, ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этиш — шу кун талаби. Юқорида айтилган муаммоларнинг айримларини биз ўз ички имкониятларимизни қайта қўриб чиқиш ҳисобига ҳал этишга уринмоқдамиз. Бошқа масалалар эса турғунлик йиллари таъйинлари билан боғлиқки, бу — ўша пайтларда энергетикага етарли даражада эътибор берилмаганили оқибати.

Учинчи хил муаммолар эса, қайта қуриш жараёнида ва иқтисодиёт бозор муносабатларига ўтказишга тайёрлаш чоғида пайдо бўлган. Табиқини, булар умуман тармоқ ва ҳатто умумийтифоқ тусига эга бўлиб, бу масалалар мамлакат Президентининг янгида энергетикани вақиллари билан бўлиб ўтган учрашувида ҳар томонлама муҳокама қилинди. Энергетиклар қурултойида қабул қилинган қарорлар ҳам тармоқнинг базавий харақтери ва уларда ишлаётган ишчилар, хизматчилар ва мутахассисларнинг обрў-эътибори санлиноб қолади ва янада мустаҳкамланади, дейиш учун асос бермоқда.

Ўзбекистон ССЖ Президенти И. А. Каримов Фармонига биноан, жумҳурият Энергетика ва электрлаштириш вазирлиғи ташкил этилганлиги ҳам энергетика тармоғи ҳодимлари олдида турган вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга кўп жи-

ҳатдан ёрдам беради, деб умид қиламиз.

Бугунги кунда Ўзбекистон электр энергетикаси бутун мамлакатдаги каби ўз тараққиётида янги босқичга қадам қўймоқда. Бунда тармоқнинг социал-иқтимоий йўналиши, хавфсизлик ва экологик жиҳатдан тозаланиш бўлган талабларнинг ошганлиги ва низоҳат бозор муносабатлари электрлаштиришнинг ҳозирги аҳволи ва ис-тиқболига янгиға муносабатда бўлишни талаб қилмоқда. Шу боис энергетикани ривожлантиришнинг янги концепцияси зарур. Иттифоқ миқёсида бу вазифани янги энергетика дастури ҳал эти-ши керак.

Шу билан бирга, мазкур дастур асосий қондалар ва умумий принциплари белгиланган ҳолда айрим жумҳуриятлар ва минтақалар бўйича иссиқлик энергетика комплексининг барча муаммоларини аниқ-равшан ва тўла-тўқис ҳал этиб беролмайди. Шу муносабат билан олдинда биринчи даражада вазифа Ўзбекистон ССЖнинг 2010 йилгача бўлган даврга мўлжалланган энергетика дастурини ишлаб чиқиш муаммоси турибди.

Фикримизча, ишбу дастур жумҳурият ижтимоий-иқтисодий жиҳатдан тараққиёт этиришининг асосий йўналишларидан келиб чиқиб ва унга таъиниш ҳамда ССЖ Иттифоқининг янги энергетика дастурида белгиланган асосий қондаларни ҳисобга олишим лозим. У айни пайтда ўрта осиё ва Жанубий Қозоғистон Вирлашган энергетика системаси тарбията кирувчи иттифоқдош жумҳуриятлар энергетика дастурида иқтисодий қўрсаткичлар билан ҳамбарчас боғланиши зарур.

Қиш тармоғимиз ишчилари, хизматчилари ва мутахассислари учун ҳам синов палласидир. Меҳнат жамоаларимизда қишда тўла қувват билан ишлаш учун қатта тайёргарлик ишлари олиб борилди. Бу нарсани ўз навбатида барча энергетика корхоналарига белгиланган муддатларда «тайёргарлик паспорти»ни олиш имконини берди. Шунга қарамай, бизга боғлиқ бўлмаган ва ўзимизга боғлиқ қатор сабабларга қўра, Сирдарё ГРЭСи қувватларидан энг кўп самара билан фойдалана олмаймиз. Оқибатда жумҳуриятнинг бир қанча ноҳиялариди тақсимлагич шаҳобчалар зўриқиб ишлашга, мажбур бўляпти. Истаъмолчилар томонидан лиямат ва шартнома интизомларини бузиш ҳоллари рўй бермоқда. Зарур моддий ресурслар ва ёқилғи билан таъминлашда қийинчиликлар кутилмоқда. Шу боис, қишқи даврда барча энергетиклар жамоалари, барча турдош корхоналар ва истаъмолчиларнинг аниқ маромда, бир-бирларини тушунган ҳолда ишлашлари лозим бўлади. Ҳар бир иш жойида ва рўзгорда интизомни, масъулиятни ошириш ҳамда энергиядан тежаб-тергаб фойдаланиш зарур.

Электр шаҳобчалари қурилишидаги аҳвдан ҳам қўнғилишга тўқилапти. Электр узатиш линияларини ва тармоқни ривожлантириш схема-сида қўзда тутилган қишқи станцияларни битказиб фойдаланишга топшириш режа-лари атиги 40-50 фоиз бакар-қилмоқда. Бое устига улар-ни ишга тушириш муддат-лари сурункасига бузилмоқда. Қурилишдаги вазиятни ўнглаш олиш муҳимдир. Ўрта Осиёдаги энг йирик ҳисобланган Тоғлимаржон ГРЭСида 800 минг кило-ватт қувватли биринчи блок-ни тезроқ қуриб битказиш бинокорлар, соловочлар, таъминотчиларнинг куч-ғай-ратларига боғлиқ бўлиб қол-ди.

Жумҳуриятимизда етмиш йил мобайнида вужудга келтирилган энергетика базаси, корхоналаримизнинг меҳнат жамоалари, юқори малакали мутахассислар ва ишчилар бир нарсасига аминдилар: у ҳам бўлса, ҳар қандай қи-йинчиликларга қарамай, ҳалқ ҳўжалигини энергия билан пишиқ-пухта таъминлаш за-рур. Бошқа мақсад ҳам йўқ.

М. ТОШПҲАТОВ,
Ўзбекистон ССЖ энерге-тика ва электрлаштириш вазир.

ХУШХАБАРЛАР

● КОНИМЕХ

АҲОЛИ МАМНУН

Ноҳиядаги Ҳамид Олим-жон номли давлат ҳўжа-лигининг Тельман қишлоғида алоқа бўлини очил-ди.

Қишлоқ аҳли хат-хабарлар, рўзнома ва жордаларни эга-ларига вақтида етказиб бер-моқдалар. Хушхабарчилар-дан Қ. Муротова, Ш. Сиди-ров, Р. Фозилова, Р. Жа-борова ва бошқалар хизма-тидан кўпчилик мамнун. Эн-ди қишлоқ меҳнатнашлари ноҳия марказига бориб юр-майдиган бўлишди. Радио, электр ва газдан фойдалан-ганлиқ ҳақини шу алоқа бў-лимида тўлаш имконияти бор.

М. АДIZОВА.

● НАМАНГАН

«НАЗОКАТ» ҚУВОНЧИ

Шаҳар хотин-қизлар кенгаши ҳузурдаги «На-зокат» клуби аъзолари Ўзбекистон ССЖ 50 йил-лиги номли шойи газлама-лар ишлаб чиқариш бир-лашмаси тўқнамачилари-нинг меҳмони бўлишди.

Қизғиң Юсуфжон Хузу-ржонов номли вилоят сатира ва юмор театрининг исте-додли артисти Жақбарали Йўраев ва Алишер Навоий номли вилоят театр артисти Салима Қорневаларнинг чи-қишлари кўпчилик мам-нун этди. Айниқса Ж. Йўра-евнинг тағилли артистлар Наби Раҳимов, Олмаҳон Ҳай-итова, Зикир Муҳаммаджон-ов, Ҳамза Умаров, Қувон-дик Исқандаровларга ўхша-ган овозда чиқишлар қили-ши таҳсинга лойиқ бўлди. Қулги қўшқича узанди. Рақсалар кетидан шецьхон-лик бўлди. Санъаткорлар бил-ан учрашув тўқнамачиларда яхши таассурот қолдирди.

Т. СУЛАЙМОНОВ.

● Иттифоқ шартномаси лойиҳаси ҳақида мулоҳазалар

Матбуотда эълон қилин-ган Иттифоқ шартномаси лойиҳаси янгилаган феде-рация тузилиши ҳўқуқий асоси ҳисобланади. Лекин, мана шу ҳўқуқий асосда жумҳуриятларнинг муста-қиллигига путур етказиш, қў-пинча бир томонламалikka йўл қўйилган ҳоллар ҳали йўқ эмас.

Масалан, «И. Иттифоқ ту-зилиши» бўлимининг 1-мод-да, 4-бандида шундай дей-илган: «Иттифоқ аъзолари Шартнома шартларини ва ўзи қабул қилган мажбури-ятларини бузувчи жумҳури-ятнинг ССЖИга аъзолигини тўхтатиш тўғрисидаги маса-лаи ўртага қўйишлари мум-кин». Агар ССЖИ ўзи қа-бул қилган шартларини ва мажбуриятларни бузганда нима иш қилиш керак, де-ган саволга эса бу ерда жа-воб йўқ. Шунинг учун 1-мод-данинг 4-бандига қўйиладиган қўшмача киритилиши керак: «Агар ССЖИ ўзининг шарт-лари ва мажбуриятини ба-жармаса ёки буза Иттифоқ аъзоларининг ҳар бири ССЖИнинг ваколатларини, унинг қиригари қонунали-рининг амал қилишини ўз ҳудудида бекор қилиш ҳўқу-қига эгадир».

Яна шу бўлимининг 5-моддаси Иттифоқ ваколатла-рининг 3-бандида «...ССЖИ-нинг халқро шартномалари-нини тузиш; бошқа давлатлар билан муносабатларда ва халқро ташкилотларда Ит-тифоқ номидан вакиллиқ қи-лиш; жумҳуриятларнинг тақ-сий сийсий фаолиятини мувофиқлаштириш; ССЖИ-нинг тақсий иқтисодий фао-лиятини бошқариш ва жум-ҳуриятларнинг тақсий иқти-содий алоқаларини мувофиқ-лаштириш, божхона иш» ка-би Иттифоқ ваколатлари ба-ён этилган. Бу банд умуман олиб ташлашни керак. Бун-га сабаб шуки, асосий қон-далнинг 1-бандига, яъни «Шартномада қатнашувчи

ҳар бир жумҳурият муста-қил давлатдир ва ўз ҳудуди-да тўла давлат ҳўқимиятига эгадир» деган қондаға мутла-қо зиддир. Чунки халқро шартномаларда қатнаша ол-маган, ўзи ҳўқолган давлат билан муносабат ўрната ол-маган (ўрната ҳам ССЖИ розилиғи билан) ва халқро ташкилотларда қатнаша-ган; ўзининг тақсий иқтисо-дий алоқаларига эга бўлма-ган давлатни қандай қилиб мустақил давлат дейиш мум-кин?

олинган экология сийсатини ўтказиш» ваколати ҳам ССЖИ иҳтиёрида қолдирил-ган. Умумий асосда табиқий ресурслардан фойдаланиш ва экология сийсатини ўтка-зиш биз учун еримиз, суви-миз, ҳавонимиз заҳарланиши, ва Оролинининг қириш би-лан тугалланганлигини асло-асло унутмаслик керак! Де-мак, шартномада қайд этил-ган ваколат жумҳурият иҳ-тиёрида қолдирилиши керак.

7-модданинг охири банди-да бундай дейилган: «Ерга,

ошириш очиқ айтилмаган бўлса-да, ҳам жумҳурият-ларнинг еридан, ерусти ва еросте бойлиқларидан фойда-ланиш ҳам жумҳуриятлар-га жорий этиладиган солиқ-лар ва йилгилардан фойда-ланиш қўзда тутилган. Бу ҳам бўлибди, ҳам эндиан уриш деган гап.

Ушбу моддада эса жумҳу-риятларга фақат солиқлар солиниши ва бу солиқлар фақат жумҳурият давлат бюджетидан олиниши, кор-хоналардан олинладиган йил-гилар эса фақат жумҳури-ят бюджетига тушишини ало-ҳида таъкидлаш лозим.

Ҳўқимият ва бошқарув идоралари бўлимига ҳо бўл-ган умумий қамчилик шўки, ҳўқимият ва бошқарув идора-лари фаолиятини юртишда сайловларда Иттифоқ аъзо-си ҳисобланган ҳар бир жум-ҳуриятнинг қатта-қичкилиги-дан қатъи назар, тенг сол-ли вақиллар бошқарувда ва ҳўқимият фаолиятида қатна-шув шарт.

Хулоса тариқсида шўни айтиш мумкинки, Иттифоқ шартномасида имкони бори-ча яна марказнинг қулини, таъсирини сақлаб қоллиш-ни бош мақсад қилиб олинган ва юқоридан паства қараб ту-пишга ҳаракат қилинганлиги сезилиб турибди. Айнан шу-принципда тузилган совет давлатининг қандай «муваф-фақиятларга» эришганига бу-тунги кунда сиз билан биз гувоҳимиз.

Модомки, биз янгилаган федератив давлат тузмоқчи эканмиз, бу Иттифоқ жум-ҳуриятга ёки жумҳурият Иттифоқга ўз шартини тў-қитириш ва ультиматум қў-йиш деган гап эмас, балки иҳтиёрийлик, яна бир қарра иҳтиёрийлик ва ўзаро ҳур-мат асосида бирлашмоқдир.

О. ҲАМРОЕВ.

Тошкент халқ ҳўжалиғи олийгоҳи сийсий иқтисод кафедрасининг ўқитувчиси.

ИЙЛК РЕЖА УДДАЛАНДИ

Самарқанд айлоти Жомбой ноҳиясидаги Улукбек номли давлат ҳўжалигининг Бекмурод Мамазмусаев мудирилик қил-аётган сут-товар фермасида қорамоллар парварлишига ҳар доим илдин эътибор берил-моқда. Айниқса, фермадаги 405 соғин сийғирни меҳр билан парварлиш қилиш тўғрисида улардан йўл-қўл сут соғиб олишга эришмаётди. Ҳозиргача улар-нинг ҳар биридан соғиб олин-ган сут 2200 литрдан ошди. Ўтган ўн бир ой ичиде сийғирлардан 800 тоннадан ор-тиқроқ сарқаймоқ сут соғиб олишга эришилди. Шу йил-йиллик марра мўддатидан ол-дик ортири билан адо этилди.

СУРАТДИ: сийғир соғувчи Гулсара Бахрива. У ўз қара-мониди 22 бош сийғирнинг ҳар биридан 2500 килограмм-дан ошмиб сут соғиб олиш учун курашаётди.

Г. АЛИЕВ олган сурет.

● Журналист ён дафтаридан

Тан олиб қўя қолайлик: кўпчилигимиз (ҳатто аксарият ҳамкасбларим ҳам) чўпонлар ҳаётини яхши билмаймиз. Негаки бу яёлов дегани завод, пахта даласи ёки қурилиш объектси сингари «йўлнинг устида» эмас. Бунинг устига отарлар тақридан буюдоқ томоша қиладиган жой йўқ. Шунинг учун ҳам чўпон-чўпликлар билан асосан ноҳия марказида, жуда зарур бўлгандагина ҳўжалик идорасида учрашиб қўямоқдамиз.

— Аслида чорвадорнинг меҳнатидан огир йўқ, дейди оқшом сўхбатида яёлов даргалардан бири Тўх-тамурод ака Усанов. — Сара-тоқнинг жазирасида сурув ортидан юриш ва қишининг чилласида қошардаги шил-тани тазолаб туриш ҳар кимнинг қўлидан келавер-майди. Қирқ беш йил ана шу заҳматта елканми тут-дим. Толомга шўқуриқ, тағмин ерда қолмади; укам, ўғилларим оиламиз анъана-сини давом эттиришди, Ле-кин очигини айтишим керак, ёшларни қўйчиноликка жалб этиш осон кечмаяпти.

Советобод ноҳиясида Тўх-тамурод акага ўхшаган фойдалан қўллаб топилади. Қарнабўл даргалари — Ма-ҳон Норқороев, Тифли Ма-ҳатов, Дамин Назаров, Со-циалистик Меҳнат Қаҳрамо-ни Раҳман Саидов каби бош чўпонларнинг тажриба мак-таби ноҳия, вилоят, ҳатто жумҳурият анжуманларида тилга олинладиган бўлди. Уларнинг жоқуярлиғи ту-райли қорақўлчилигимиз қайта қаддини тикламоқда.

Халқ орасида «деҳқончи-лик бир йилда, чорвачилиқ ўн йилда» деган гап бор. Турмушининг ўзи бу мурак-каб тармоқда ишни ўнглаб олиш низоҳида қийинчилиги кўрсатиб турибди. Рост-да, авваллари пахта ҳосили пайиш этилса, талабаларни хашарга чиқариб териб олар-ди. Аммо қўзғилишти мав-сумига минглаб хашарчи жалб этган билан совлиқ-ларни енгиллатиб бўлмади. Демокчианин, чорвачилиқ-нинг муваффақияти факат шу соҳа хизматчиларининг ишбилармонлиғи, сабу ра-вошланиши ва тажрибалилиги билан белгиланади. Ноҳияда 260 та отар бор. Агар ҳар бирда тўрттадан бўлса, 1.040 нафар чўпон ишлай-ди. 325 минг қўя-қўзан ана шуларнинг қўлига топшириб қўйилган. Аммо бош чўпон чўпликларнинг барчасига ҳам сурувин ишонавермай-ди.

Шароннинг ўзи чўпонни тарбиялайди. Сурув ҳайда-

дек 51 эмас, 71 тийиндан ҳақ оляпти.

Калон бобом узоқ йиллар чўпонлик қилганлар. Мен у кишининг отарида таъти-лимни ўтказар эдим. Эсимда, бобом икки-уч кунлик қўзи-ни кўтариб ерга ташларди-лар. Ана шундай пайтда оёққа туриб кетган қўза-ларгина ўстиришга қолдир-лар эди. Ҳозир эса урғочси-нинг эса ярмини боқиниға қол-дирсан, деб режа беришди. Тағин офтобда қотиб қолган қўзини гўштга топширсангиз, 14 килограмм оғирлик талаб қилишди. Бечора чўпон ана шу «тешиқ»ларни ёпиш учун тўрт-беш бош яшири-ча қўй боқайди.

Тери навини аниқлашда ҳам ота-боболаримизнинг бой тажрибаси бўла туриб, ишни сунъий равишда му-раккаблаштириб юборямиз. Кекаса қўйчиноларнинг таъ-кидлашча, қорақўлчиликда аслида рангининг урта гуруҳи бўлган. Яхши гул, яъни бунга қалам гул, ёл гул ва дона гуллар кирган. Ўрта-часига нўхат гул билан фар-ма (бурама) гулли киритиш-ган. Ясси гул ва бузуқ гул охири наф ҳисобланган. Ҳо-зир эса олимлар бундай табақалаштиришни шундай чалкаштириб юбордиларки, битта қалам гулининг 25 хилини ўйлаб топишди. Очиги-ни, баъзан чўпон терини қайси навага топширатган-лигини англай олмайдим.

Кошар қўй-қўзларнинг чўлдан ягона падохгоҳи ҳи-собланади. Чўпонлар ўзи йиллар давомида шаронга мослаб қуришган. Аммо ке-йинги пайтда биз ишни тез-лаштириш мақсадида қошар-лар устини шифер билан ёпадиган бўлдиқ. Маълум бўлишича, шифер ўзидан иссиқни ҳам, совуқни ҳам тез ўтказар экан, Шу боис-

дан жониворларда турли касалликлар пайдо бўлаётди. Сирожиддин Холбозовов чўл фарзанди, чорвадор ҳаётини яхши билади. Била-дигина эмас, уни яхшилаш учун қўйиб-пишди. Шу йил-нинг майида С. Холбозовов-ни ноҳиядошлари халқ ноиб-лари ноҳия Кенгаши раис-лиги ва ноҳия партия қўми-тасининг биринчи котиби-га сайлашди.

— Чўл шаронтида чўпон-ларга ҳамхўрлик қилиш осон иш эмас. Отарлар бир-бирдан узоқда жойлашган. Баъзи бўлимларга бориш учун 200 километр йўл юрамиз, — дейди биринчи котиб. — Нега шундай пайт-да чўпонга рация бериш

рилган, холос. 1991 йилда 26 километрлик газ қузури монтаж қилинади. Иқлиоб Бадаловни Ота-қурбоновни Советобода билмаган киши йўқ. У киши-нинг отаси ҳам қорақўлчи-ликнинг фидойиларидан эди. Иқлиоб аканинг таъбири-ча, чўпон хотинидаги масъу-лият забитнинг хотининки-дан кам эмас. Шу сабабли ўзи бошқараётган «Қарнаб» дав-лат наслчилик заводига до-тин-қизларнинг ялаш шар-лотини яхшилашга қатта эътибор бермоқда. Бу ерда Самарқанддаги «8 Март» фабрикасининг йиллиқни оқишган. Натияжада уч ўз афр иқтимоий-фойдалан меҳ-натга жалб қилинди.

Умуман, районда ҳозир ўн минг нафар ишсиз рўй-ҳатта олинган бўлса, улар-нинг 9,5 минги хотин-қиз-лардир. Шу сабабли «Ўзе-бекистон ССЖ 40 йиллиги», «Қарнаб» «Жом» давлат ҳўжалиқларида «Ўйда иш-лаш» фабрикасининг корхо-налари ташкил этилди. «Жом» ҳўжалиғига фаолият қўрсатётган гиламчилик кооперативида эса 1,5 минг нафар хотин-қиз ишлайпти. Ана шу тариқа чўпонлар оиласининг иқтимоий фаол-лиғи ошмоқда. Ноҳия раҳ-барлари энди тери ва жунини қайта ишлайдиган корхона-лар очиш ҳаракатида юри-шибди.

Чўл аёллари, Улар меҳ-натдан бошқа нарсани бил-мишайди. Тўй-маъракада-гина яйраб қолишди. Ахир қўзасидан ҳадеганда автобус ўтмаса, 200 километр йўл босиб Самарқандга бориб келишининг ўзи бўладими? — Анвалига турмуш таш-вишларидан ортаймиш. Ортганда ҳам нима билан шуғулланишини билмаймиз, — дейди қизлардан бири. — Юқоридан келган артист-лар пул териб, 1,5—2 соат концерт қўлиб кетилмавер-ди. Биз билан давра қўриб сўхбатлашмишайди. Ўзуни, шойлар эса йилда бир кел-мас... Пахтакорларни, иш-чи аёлларни ҳар кун теле-визорда қураамиз. Нега биз-нинг ҳаётимизни кўпчиликка қўрсатишмайди?

Хулоса, чўпоннинг ҳў-сратлари қўл. Аммо у тур-мушидан, ишидан қолмай-ди. Фақат умид боғлайди, нажот қутади, инит қиладди. Бу ниятлар яёлов бағри-каби кенг.

Фармон ТОШЕВ.

ОЛИЙ СУД ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон ССЖ Олий судининг пленуми бўлди. Пленум йўл-транспорт ҳо-дасалари тез-тез содир бўлаёт-ганлиги муносабати билан судларга дастлабки тергов сифатида нисбатан талабчан-лигини қўзғатириш, авто-транспортдаги жиноятга те-гишли барча мат-муомаларни пушта аниқлаш вазифасини юкляди.

Жумҳуриятимизда жино-ят

КОШОНА ҚАЙТА ТИКЛАНДИ

Гулистон шаҳридаги Олим Хўжаев номи музикали драма ва комедия театрининг биноси таъмирланиб, қайта тикланди.

Замонавий театр биноси Бундан олти йил муқаддам барпо этилган эди. Лекин, бахтга қарши, орадан бир йил ўтгандан сўнг вилоятнинг ягона йirik санъат кошоносида катта ёнғин чиқди ва унинг асосий қисми ваёрон бўлди.

Нихоят, қўриқ ваҳа меҳнаткашларининг кўп йиллик орауларини қайта рўйга чиқди. Маданият кошоноси қадимий тиклаб, санъат илосмандларига кўчак очилди. Қайта тиклашга 3,2 миллион сўмдан ортиқ харажат қилинди. Театр биносини таъмирлашда жумҳурият қўрилиш вазирлигига қарашли 7-қўрилиш трести, унинг Марс Осмонов бошчилик қилаётган 2-механизациялашган қўшма колонна бинозорлари катта маҳнат қилдилар.

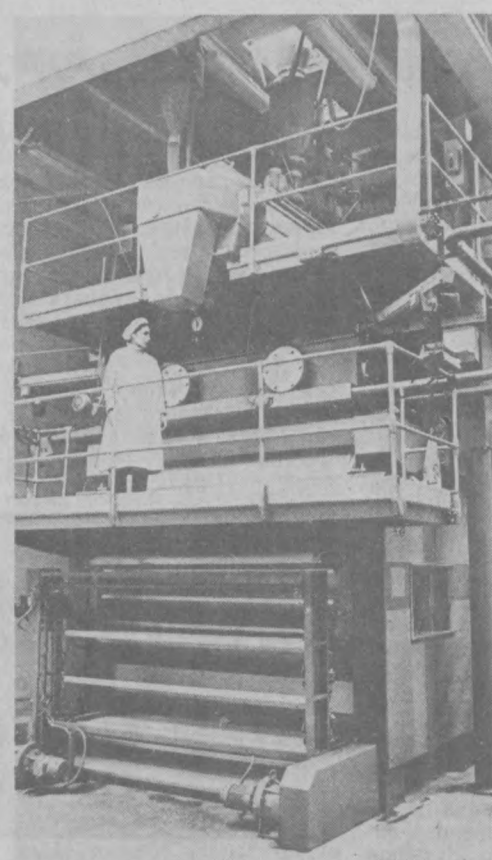
Театр биносини таъмирлашда тошкентлик ўймакорлар ва нақшошлар, чирчиқлик сантехниклар, электриклар, сибирлик монтажчилар ва жумҳу-

риятимизнинг бошқа жойларидан келишган турли касбдаги бунёдкорлар ҳам фаол иштирок этишди.

— Театр биносини тиклашда Гулистон шаҳри меҳнаткашлари, вилоятимиздаги турли ташкилотлар, корхоналар ишчи ва хизматчилари ҳаётар йўли билан яқиндан ёрдам бердилар, — дейди 7-қўрилиш трести бош муҳандиси Қ. Маҳмудов. — Шунинг учун ҳам бу йил режадаги 546 минг ўрнига 1 миллион 200 минг сўмдан ортиқ иш бажаришга муваффақ бўлдик.

Қайта тиклаш вақтида илгари йўл қўйилган хатолар инобатга олиниб, қўрилиш ишларига кўп ўзгартришлар киритилди. Жумладан, металлострукция, ўтга чидамли материалларга кенг ўрин берилди. Трест бош инженерининг таъкидлашича, таъмирлашда 95 километр узунликда қуёру, 500 тонна металл ва бошқа юқори сифатли материаллар қўлланилиши шундан далолат беради.

А. УМАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

* КОРХОНАДА БИСЁР, ПЕШТАХТАДА ЭСА...

*

Биз 18 декабрь кўни сураткаш мухбиримиз билан Тошкент кон-қандолат комбинатига қарашли 2-макарон-вермишель ишлаб чиқарувчи корхонада бўлиб режа ва топшириқлар орғи билан уйдаланганлигини билдик. Маълумки, корхонада Италиядан келтирилган юқори унумдорлиги билан ажралиб турувчи «Брайбанти» линиясини муҳаддидан уч ой илгари фойдаланишга топширилган. Дарҳақиқат жумҳуриятимиз аҳолисида Италия технологияси асосида тайёрланаётган макарон ва вермишельларга қизиқиш катта. Комбинатга қарашли корхонада бир кунда 32 тонна маҳсулот тайёрлашга эришилмоқда. Тайёр маҳсулот эса пешма-пеш савдо шохобчаларига жўнатишмоқда. Линия тўла қувват билан ишлётганлигини таъкидлаш ўринлидир.

Юқоридagi суратларни қўриб, сатрларини ўқиб, ажабланишингиз табиий. Чунки, Тошкентдаги озиқ-овқат магазинларининг кўпчилигида бўлганимизда у ерда нафақат Италия макарон ва вермишельлари, ҳатто бошқа макарон маҳсулотлари ҳам йўқлигининг гувоҳи бўлдик. Минг афсуски, макарон

маҳсулотлари ҳам камб кундалик харид моллари рўйхатидан ўрин олмакда.

Биз яқинда жумҳурият раҳбарияти мавжуд имкониятларини ҳисоб-қисоб қилиб, қон ва ун маҳсулотларининг нарҳини оширмасликка қарор берганликлари яна бир бор муштарийларга эслатиб ўтмоқчимиз. Чунки ҳаммамизга маълумки, ҳар бир танқис ҳисоблигиб турган истеъмол моллари камайишдан аввал бу борада турли хил миш-мишлар тарқалади. Ҳозир «макарон қимматлашармиш», «ишлаб чиқариши кескин камаярмиш» ва шунга ўхшаш кўпчиликини ташвишга солаётган миш-мишларга асло ўрин йўқ.

Д. ҚИРҒИЗБОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратларда: корхона ҳаётидан лавҳалар.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

ЭКОЛОГИЯ: ҲОЗИР ВА КЕЛАЖАК МУҲИМ МАВЗУГА БАҒИШЛАБ

Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш жумҳуриятимиз аҳолиси олдидаги муҳим муаммолардан биридир. Бунинг учун аввало бу мавзудаги билимларни тарғиб-таълиқ қилиш зарур. Ўзбекистон Табиатини муҳофаза қилиш давлат қўмитасида бўлиб ўтган йилнинг шу муаммоларига бағишланди.

Ўзбекистон Табиатини муҳофаза қилиш давлат қўмитаси раиси, Т. Алимов, жумҳурият Телевидение ва радиоэшитириш давлат қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари В. Архангельский, Низокий номи давлат педагогика олийгоҳи профессори, биология фанлари доктори А. Эргашев, Тош-

кентдаги ал-Бухорий номи ислом мактаби проректори С. Мухиддинов ва бошқалар жумҳуриятда юзга келган экологик вазият, атроф-муҳитни муҳофаза қилишнинг муаммоларини, бу соҳада қилинаётган ишлар хусусида тўхталдилар.

Жумҳуриятнинг атроф-муҳитни муҳофаза қилишга оид ташкилот ва идораларнинг маъсул ходимлари йилнинг қатнашчиларининг саволларига жавоб бердилар.

Йилнинг ҳар ойда бир марта журналистлар билан экологик ахвол ҳусусида баҳслашишга келишиб олинди.

П. МИРЗАЕВ.

БЕВОСИТА АЛОҚА

Нафақат Ўзбекистондаги, айни вақтда бошқа жумҳуриятлардаги ота-оналар ҳам ўз фарзандлари армияда қандай хизмат қилаётганини билишни жуда-жуда истайдилар. Туркистон ҳарбий округи қўмондонлиги 24 декабрь кўни ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналари билан бевосита алоқа ўрнатилган тўғрисида қарор қабул қилди. Ота-оналар шу кўни Тошкент вақти билан соат 15 дан 17 га қадар 33-59-06, 62-04-27, 33-03-35, 44-00-03

телефонлари орқали мувожаат этиб, «Бевосита алоқа» деган шартли номни айтсалар округ қўмондонлиги ишга бўлимли ва хизматлари бошлиқларидан ўзларини қизиқтирадиган барча саволларга жавоб оладилар.

Ота-оналар ўз фарзандлари Туркистон ҳарбий округининг энг узоқ гарнизонларида қандай хизмат қилаётганини билиб олишлари мумкин.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон ҳақида гап берганда сарфарзанд ўлка дейиш одатга кирган. Жумҳурият шаҳар ва қишлоқларида шарафли бurchини адо этиб қўйиб, ҳақиқий дам олиш гаштини сураётганлар ҳам аз эмас.

Қўш, улар бахшанишми! Уларнинг бой тажрибаси-ю муҳимкор маҳоратида ҳали фойдаланмас бўлмайдими! Мухбиримизнинг уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийлари (ветеранлари) ширкатларини ташкил қилиш Ўзбекистон жумҳурият ташкилот қўмитасининг раиси Н. АХМЕДОВ билан суҳбат ш ҳақда борди.

— Назир Аҳмедович, жумҳуриятимизда истеҳкомат қилаётган кескалар учун фахрийлар ширкатлари ташкил этилганми деган гап эшитдик, шу ростми?

— Бу миш-миш эмас. Айни ҳақиқат. Ширкат тармоқларини ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон Уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши қўшида жумҳурият ташкилоти қўмитаси тузилди. Ушбу қўмита СССР уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар ветеранларининг меҳнатга яроқли вакилларини ўзига яраша ишюмуш билан таъминлаш масалалари билан шуғулланади.

— Ахир ширкат дегани муштарий корхона бўлади. Наҳотки, бутун бошли корхонада муштарий пенсонерлар ишлашса? Улар шунчалик кўпи?

— Бу савол кўп қирралли бўлса-да, айрим жиҳатлари ҳақида мулоҳаза юритишга тўғри келади. Жумҳуриятда умуман 2 миллиондан кўпроқ нафақахўр (пенсонер) ишлаб турибди. Шунлардан 1,5 миллионини ёш етгани учунгина пенсияга чиққан. Пенсонерлар сафи узуксиз кўпайиб бораётгани эса сир эмас.

Тадқиқотларнинг тасдиқлашча, нафақахўрларнинг 70-75 фоизи оддий иш қобилиятларини тўла сақлаб қолар экан. Ажабланим, бу — аямалда исботланган ҳулоса. Ҳозир нима бўлаётганини биласизми! Одатий иш қобилиятини сақлаб қолганларнинг атғи 25 фоизга яқинини корхона, муассаса, ширкатларда, яъна тартибда меҳнат қилиш билангина машғул. Қолганлари, айниқса кескалар сафига янги қўшилганлар эса бекорчи. Ахир, булар тап-тайёр малакали ишчи, хизматчи ва

• Долзарб мавзуда мулоқот

КЕКСА ДЕМАНГ БИЗНИ...

мутахассислар-ку! Бунинг устига уларга ўргатилинган ҳам кераги йўқ. Яна бир гап шуки, айрим ташкилот, муассаса ва норентабель корхоналарнинг қисқариб кетган, қатор корхона ва муассасаларнинг ҳужалик ҳисобига ўтиши, ўзини ўзи иқтисодий бошқаришга қўйишга аҳолини яна ҳам кескинлаштирипти.

Биласиз, уруш ва меҳнат фахрийларининг аксарияти моддий жиҳатдан кам таъминланган. Улар даволаниш ва турмуш муаммоларини ҳал этишда маълум қийинчиликларга дуч келишмоқда. Вилоят ва туманлардаги ветеранлар кенгашлари моддий-техника ресурсларига эга бўлмагани сабабли ўз фахрийларига арзирли тузук ёрдам кўрсатолмапти. Шу сабабларга қўра, ветеранлар кенгашлари ҳузурида ишлаб чиқариш ва аҳолига хизмат кўрсатиш кооперативлари ташкил этишга аҳд қилинди. Мақсад — пенсонерларнинг моддий таъминланганиш ва турмуш шартини яхшилаш иборат.

Менимча, бу — бирдан-бир нақд имконияти бўлиб, фахрийларнинг ақлий ва жисмоний қобилиятларини баралла намойиш этади. Уйлашмишга, кооперативлар — қариларимизнинг меҳр қўйган ишлари бўлиб қолиши керак.

— Тушундим, гап қарияларга мадад бериш, уларни иш билан таъминлаб, моддий аҳолининг, маънавий жиҳатларини яхшилаш ҳақида бораётган экан. Шу муносабат билан қўнғоқ ёзувчимиз Саид Аҳмаднинг бир ҳикоясига эсимга тушди. Йилнинг жасам «Қўли қичган чол» деб аталади. Ҳикояча қаҳра-

хассислар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш, ҳақ бадийи ҳунармандчилиги... Қисқаси, устачилик, соловчиликдан тортиб саёхатларни уюштиришга, халқаро тажриба алмашишни йўлга қўйиш... каби юмушлар тасвир этилади. Иккинчи тарғиба қараб бахш бошқа хил кооперативлар ташкил

— Бу ширкатларнинг ҳуқуқий асослари ва иттифоқий жиҳатлари хусусида ҳам тушунтириб беролмаймизми? — Фахрийларнинг кооперативлари ва бирлашмалари жумҳурият, вилоят, шаҳар, туманлари кенгашлари қўшида иттифоқий равишда ташкил қилинади. Бу ишда корхона, бирлашма, муассаса ва ташкилотлар раҳбарлари фаол қатнашади.

СССР Вазирлар Кенгаши ва ВЦСПСнинг «ССЖИ» уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар ветеранлари кооперативларини ривожлантириш учун қўшимча шарт-шароитлар тўғрисида» 1990 йил 23 мартда қабул қилган қарори, ССЖИ Олий Кенгашининг «Корхона, бирлашма ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар ҳақида» 1990 йил 14 июндаги қарори фаолият учун асос бўлиб хизмат этади.

Бу ҳужжатларда кооперативлар фаолиятига тегишли қарорлар берилган. Жумладан, сафарида пенсия ёшига етганлар камда 70 фоизни ташкил қилади, ишлаб чиқариш кооперативлари солиқдан тўла овоз этилади. Агар маҳсулот маҳаллий хом ашё ва чиқиндилардан тайёрланадиган бўлса буларга солинадиган солиқлардан ҳам овоз қилинади. Бундай кооперативларда ветеранларнинг кучи етмайдиган ишларга ёлланувчи мутахассислар сони 30 фоиздан ошмаслиги шарт.

Ҳамма гап энди фахрийлар маҳаллий кенгашлари, ҳўжалик органлари, касабаширма, меҳнат жамоаларининг баҳамжиҳат ишларини қўллашга қўйди. Улар фаол ҳаракат қилиб кешлар, участкалар, бинолар, ушкуллар қувватларини аниқлашлари, хизмат турларини белгилашлари лозим. Ана шунда ўзларини қаерга қўйишни билмай юрган серғайрат қарияларимиз «кекса деманг бизни...» қабилда иш тутиб ўз маҳорат ва тажрибаларини тўла намойиш этадилар, деб ишонамиз.

Ж. ХОЛҚСИМОВ
Вазир олди.

— Кишлоқда яшовчи нафақахўрлар ҳақида ҳам ўйлаб қўйилганми? — Бўлмаса-чи! Жумҳурият қишлоқларида 600 минг қария бор. Улар ҳам катта куч. Деҳқонларнинг ёрдамчи ҳўжалигига зарур ёрдам кўрсатиш, мева-чева, гўшт-сўтга баракка қиради.

Яна бир муҳим гап шуки, ҳаммага ўз лаёқатига қараб иш топилади. Гап жудаям бунда эмас. Гап шундаки, кооперативлар фаолиятида қатнашувчи қарияларнинг фаол ишлаш қобилиятини ўзайтириш, маънавий-руҳий барқарорлигини таъмин этиш билан бирга, жамиятга доимо фойдали эканликларини ҳис қилиб туршиларига ҳам имкон яратиб беришдир.

Бизнинг мухбиримиз билан Тошкент кон-қандолат комбинатига қарашли 2-макарон-вермишель ишлаб чиқарувчи корхонада бўлиб режа ва топшириқлар орғи билан уйдаланганлигини билдик. Маълумки, корхонада Италиядан келтирилган юқори унумдорлиги билан ажралиб турувчи «Брайбанти» линиясини муҳаддидан уч ой илгари фойдаланишга топширилган. Дарҳақиқат жумҳуриятимиз аҳолисида Италия технологияси асосида тайёрланаётган макарон ва вермишельларга қизиқиш катта. Комбинатга қарашли корхонада бир кунда 32 тонна маҳсулот тайёрлашга эришилмоқда. Тайёр маҳсулот эса пешма-пеш савдо шохобчаларига жўнатишмоқда. Линия тўла қувват билан ишлётганлигини таъкидлаш ўринлидир.

Юқоридagi суратларни қўриб, сатрларини ўқиб, ажабланишингиз табиий. Чунки, Тошкентдаги озиқ-овқат магазинларининг кўпчилигида бўлганимизда у ерда нафақат Италия макарон ва вермишельлари, ҳатто бошқа макарон маҳсулотлари ҳам йўқлигининг гувоҳи бўлдик. Минг афсуски, макарон

— Бу ширкатларнинг ҳуқуқий асослари ва иттифоқий жиҳатлари хусусида ҳам тушунтириб беролмаймизми? — Фахрийларнинг кооперативлари ва бирлашмалари жумҳурият, вилоят, шаҳар, туманлари кенгашлари қўшида иттифоқий равишда ташкил қилинади. Бу ишда корхона, бирлашма, муассаса ва ташкилотлар раҳбарлари фаол қатнашади.

СССР Вазирлар Кенгаши ва ВЦСПСнинг «ССЖИ» уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар ветеранлари кооперативларини ривожлантириш учун қўшимча шарт-шароитлар тўғрисида» 1990 йил 23 мартда қабул қилган қарори, ССЖИ Олий Кенгашининг «Корхона, бирлашма ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар ҳақида» 1990 йил 14 июндаги қарори фаолият учун асос бўлиб хизмат этади.

Бу ҳужжатларда кооперативлар фаолиятига тегишли қарорлар берилган. Жумладан, сафарида пенсия ёшига етганлар камда 70 фоизни ташкил қилади, ишлаб чиқариш кооперативлари солиқдан тўла овоз этилади. Агар маҳсулот маҳаллий хом ашё ва чиқиндилардан тайёрланадиган бўлса буларга солинадиган солиқлардан ҳам овоз қилинади. Бундай кооперативларда ветеранларнинг кучи етмайдиган ишларга ёлланувчи мутахассислар сони 30 фоиздан ошмаслиги шарт.

Ҳамма гап энди фахрийлар маҳаллий кенгашлари, ҳўжалик органлари, касабаширма, меҳнат жамоаларининг баҳамжиҳат ишларини қўллашга қўйди. Улар фаол ҳаракат қилиб кешлар, участкалар, бинолар, ушкуллар қувватларини аниқлашлари, хизмат турларини белгилашлари лозим. Ана шунда ўзларини қаерга қўйишни билмай юрган серғайрат қарияларимиз «кекса деманг бизни...» қабилда иш тутиб ўз маҳорат ва тажрибаларини тўла намойиш этадилар, деб ишонамиз.

Ж. ХОЛҚСИМОВ
Вазир олди.

Бизнинг мухбиримиз билан Тошкент кон-қандолат комбинатига қарашли 2-макарон-вермишель ишлаб чиқарувчи корхонада бўлиб режа ва топшириқлар орғи билан уйдаланганлигини билдик. Маълумки, корхонада Италиядан келтирилган юқори унумдорлиги билан ажралиб турувчи «Брайбанти» линиясини муҳаддидан уч ой илгари фойдаланишга топширилган. Дарҳақиқат жумҳуриятимиз аҳолисида Италия технологияси асосида тайёрланаётган макарон ва вермишельларга қизиқиш катта. Комбинатга қарашли корхонада бир кунда 32 тонна маҳсулот тайёрлашга эришилмоқда. Тайёр маҳсулот эса пешма-пеш савдо шохобчаларига жўнатишмоқда. Линия тўла қувват билан ишлётганлигини таъкидлаш ўринлидир.

Юқоридagi суратларни қўриб, сатрларини ўқиб, ажабланишингиз табиий. Чунки, Тошкентдаги озиқ-овқат магазинларининг кўпчилигида бўлганимизда у ерда нафақат Италия макарон ва вермишельлари, ҳатто бошқа макарон маҳсулотлари ҳам йўқлигининг гувоҳи бўлдик. Минг афсуски, макарон

Бизнинг мухбиримиз билан Тошкент кон-қандолат комбинатига қарашли 2-макарон-вермишель ишлаб чиқарувчи корхонада бўлиб режа ва топшириқлар орғи билан уйдаланганлигини билдик. Маълумки, корхонада Италиядан келтирилган юқори унумдорлиги билан ажралиб турувчи «Брайбанти» линиясини муҳаддидан уч ой илгари фойдаланишга топширилган. Дарҳақиқат жумҳуриятимиз аҳолисида Италия технологияси асосида тайёрланаётган макарон ва вермишельларга қизиқиш катта. Комбинатга қарашли корхонада бир кунда 32 тонна маҳсулот тайёрлашга эришилмоқда. Тайёр маҳсулот эса пешма-пеш савдо шохобчаларига жўнатишмоқда. Линия тўла қувват билан ишлётганлигини таъкидлаш ўринлидир.

СПОРТ

ШАХМАТ:
УЙИН КЕЧИҚТИРИЛДИ

● ФРАНЦИЯНИНГ Лион шаҳрида жаҳон чемпиони Г. Каспаров билан тож дэвогар А. Карпов ўртасидаги баҳс якунланмай деб қолди. Чемпион яна бир очко олиб, орани очик қилиш ва баҳсга нукта қўйишга ҳаракат қилмоқда. Дэвогар эса осонликча ён бермасликка уринмоқда. Шунинг учун бўлса керак, 21-урашув олдидан дам олган чемпионнинг ҳужумга зўр бериши дэвогарнинг қаршилигига учради. Уйин эса якунланмай, кечиктирилди. Мутахассислар А. Карповда имконият борлигини эътироф этмокдадилар. Зеро, ўйин дуранг бўлиб, умумий ҳисоб 11,5:9,5 га етди.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финляндия 3:1; ССЖИ—Канада—5:1.

● МОСКВАДА «Известия» рўномаси соврини учун ўтказилаётган халқаро мусобақа иштирокчилари маъкаларини муштакамлашга интилоқдадилар. Бош соврин учун дэвогарлар кўзга ташланиб қолди. Чунки, совет хоккейчилари уч марта ғалаба қозониб, олтига очко билан «пешкедам» лики қилишмоқда. Швеция командаси ҳам иккинчи ғалабани кўлга киритди. Улар Канада хоккейчиларини 2:1 ҳисобиде мағлубиятга учратиб, очколарини тўрттага етказишди. Канада ва Финляндия командалари ҳисобида 2 тедан очко бор. ЧСФЖ командаси эса бу галги мусобақани сусткашлик билан ўтказмоқда. Улар икки марта имкониятни бой беришди. Навбатдаги учрашувлар: ЧСФЖ—Финлянд